ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

18 июнь, пайшанба 1998 йил №71 (573)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

РАСМИЙ ТАШРИФ БИЛАН

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Болгария Республикаси Президенти Петар Стоянов таклифига биноан шу йил 23-25 июн кунлари расмий ташриф билан Болгария Республикасида бўлади.

Мустақиллик мевалари

МАКРИДДАГИ ЁҒДУ

Бир вақтлари Қашқа воҳасининг Макрид чўллари ҳақида гап кетса, инсон кўз ўнгида қуш учса қаноти, одам юрса оёғу куядиган жойлар гавдаланарди. Шу қақроқ чўллар ҳозир ўзлаштирилган. Унинг бағрига об-ҳаёт олиб келиниб, мевали ва манзарали дарахтлар экилган, боғ-роғ яратилган. Янги хўжаликларда қишлоқ хўжалик экинлари экилиб, мўл-кўл ҳосил олишга эришилди.

Хизмат юзасидан яқинда Китоб туманида бўлганимда туман касаба уюшма қўмитаси раиси Пўлат Жуманазаров Макрид чўлидаги ажойиб бир янгилик хусусида гапириб қолди. Қанақа янгилик, денг. «Зарафшон» агрофирмасига қарашли ҳудудда сутни қайта ишлайдиган митти завод қурилиб, бугунги кунда туман, қолаверса, вилоят аҳолисига сифатли сариёғ, довруғли «Голланд», «Россия» пишлоғи етказиб бермоқда экан. Энг муҳими, агрофирмага қарашли хўжаликлар сутни олдингидек 30-35 километр узоқликда жойлашган Шаҳрисабз ёғ заводига эмас, ортиқча сарф-харажатсиз ўзларида қайта ишлашга муваффақ бўлишибди.

Суҳбатдошим Сайфиали ПОРСАЕВ, завод директори, ўз корхонаси ҳақида сўзлаб берди:

- Агрофирмамиз бош директори Тошпўлат ака Сирожев тажрибали мутахассис, узоқ йиллардан буён Макрид чўлидаги хўжаликларга раҳбарлик қилади. Митти комплексни ишга туширишда ҳам Тошпўлат ака бош бўлган. Мен Шаҳрисабз сут заводида ишлардим. Бир куни ҳузурига чақириб, «Сен кўп йиллардан буён шу соҳада ишлайсан, озми-кўпми тажрибанг бор, мустақил сутни қайта ишлайдиган митти завод қурсак, етакчилигини эплай оласанми?» деб қолди. Розилик билдирдим. Кейин билсам, у менгача Навоий вилоятидан суткасига 10 тонна сутни қайта ишлайдиган митти завод қурилмасини 1 миллион сўмга олишга келишиб қўйган экан. Бу воқеа 1995 йилда бўлганди. Шу йилнинг ўзида қурилма Навоий вилоятидан келтирилиб, мана шу ерга ўрнатилди. Митти завод атрофи девор билан ўраб олинди. Маҳсулот тайёр. Чунки, агрофирмага қарашли «Зарафшон», «Навбаҳор», Раззоқ Шайманов номли, Жовли Турдиев номли жамоа-ширкат хўжаликлари билан шартнома тузилди. Тошпўлат аканинг ташаббуси билан комплекс ҳузурида чорвачилик фермаси ташкил этилди. Хуллас, ишлар юришиб кетди. Кунига 100-150 килограмм сариёғ тайёрлай бошладик. 1996 йилга келиб митти завод ўзини ўзи бемалол маблағ билан қоплади. Эндиликда у агрофирмага фойда келтирабошлади.

- Митти заводга қарашли фермада 350 бош қорамол мавжуд. Шундан 150 бошли соғин сигирлар. Кунига 750-800 литрдан сут соғиб олинмоқда. Мақсад шуки, биз хўжаликлардаги сут-товар фермаларидан келадиган маҳсулотга кўз тикиб турмаймиз. Чунки, митти заводдан оқилона фойдаланишимиз, уни маҳсулот йўқлигидан тўхтаб қолишига йўл қўймаслигимиз даркор.

- Эшитишимизга қараганда, митти заводда бугунги кунда биргина сариёғ эмас, сифатли пишлоқ ҳам тайёрланаркан.

- Албатта, рақобатли бозорда тор доирадаги ишлаб чиқариш билан чегараланиб бўлмайди. Шу туфайли завод ёнига қўшимча бинолар қуриб, пишлоқ ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Митти завод 10 тонна маҳсулотни қайта ишлашга мўлжалланган бўлса, бугунги кунда биз бу рақамни 20 тоннага етказдик. Суткасига 20 тонна сутни қабул қилиш ва уни қайта ишлашимиз мумкин.

- Айни пайтда хўжаликлардан неча тонна сут қабул қилинмоқда?

- 2 тоннадан кўпроқ. Унинг 1,5 тоннасини қайта ишлаб, кунига 300-350 килограмм сариёғ, 150-160 килограмм пишлоқ тайёрлаяпмиз. Кўпроқ маҳсулот тайёрлашимиз мумкин. Лекин талаб ҳам ҳисобга олинмоқда. Ортиқча сутни туман ташкилотларига сотаяпмиз. Корхонамизнинг ҳисоб-рақамида ҳозирги кунда 2 миллион сўмдан ортиқроқ маблағимиз бор. Бирор хўжаликдан қарзимиз йўқ. Аксинча хўжаликлар биздан қарздор. Чунки, ўз маблағимиз ҳисобидан хўжаликларга эҳтиёт қисмлар олиб берганмиз. Лекин шунга қарамай, корхонадаги жами 50 нафар ишчи-хизматчиларимизнинг ойлик маошларини кечиктирмай бериб боришни уддалаяпмиз.

Завод директори Сайфиали Порсаев билан биргаликда сариёғ ва пишлоқ тайёрланадиган цехларни кўздан кечирдик. Механизмлар бир маромда ишламоқда. Цех ишчилари Икром Қаландаров, Содиқ Тошпўлатов, Холмурод Йўлдошев, Аббос Қиличевлар оқ халат кийган ҳолда ўз вазифаларини адо этишмоқда. Тайёр маҳсулотлар сақланадиган совуқхоналарга разм соламиз. Сариёғ ва пишлоқлар буюртмачиларга жўнатишга тайёр ҳолда тахтлаб қўйилган. Сифатини татиб кўрдик. Хорижникидан қолишмайди. Заводга қарашли фермада ҳам бўлдик. Молларнинг ҳаммаси зотдор.

- Заводнинг келажаги ва муаммолари ҳақида тўхталсангиз?

- Муаммо ҳақида бирор нарса дейишим қийин. Чунки муаммосиз ишнинг ўзи йўқ. Лекин биз муаммоларимизни ички имкониятдан келиб чиқиб бартараф этишга қодирмиз. Келажаги ҳақида тўхталадиган бўлсам, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини йил сайин кўпайтириб борамиз. Сифатини янада яхшилаймиз. Бунинг имкони бор. Ҳозир Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги савдо тармоқлари билан ўзаро шартнома тузаяпмиз. Насиб бўлса, биргина туман, вилоят аҳолисига эмас, республика аҳолисига заводимизда тайёрланган сариёғ ва пишлоқ маҳсулотларини тортиқ этамиз. Ўзимизни ўзимиз маблағ билан таъминлаш чораларини ҳам кўраяпмиз. Ҳозир митти завод ҳудудида иссиқхона ташкил этиб, унга 80 туп лимон дарахти экдик. Икки-уч йилда ҳосил берабошлайди. Боғ барпо этдик. Унга турли мевали кўчатлар ўтқизганмиз. Хуллас, заводимиз митти бўлсада, унда тайёрланадиган маҳсулотларни йирик ва довруғли заводларникидан қолишмайдиган даражага етказиш учун курашамиз.

Ҳа, завод директорининг гапларига ишонса бўлади. Агрофирма раҳбариятининг саъй-ҳаракати билан қишлоққа саноат тармоғининг кириб келиши катта гап. Буни мустақилликнинг ҳақиқий меваси деса бўлади. Қанийди, ҳамма жойда маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналар кўпайса, мақсадга мувофиқ бўларди. Ҳаётнинг ўзи шуни тақозо этмоқда. Замон билан ҳамнафас яшашнинг ўзи келажак учун буюк кафолатдир.

Аҳрор САМАРИДДИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

ЭВЕРЕСТ ЗАБТКОРЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

МИННАТДОРЛИК МАКТУБИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жаноби олийларига

Муҳтарам Президент жаноблари,

Эверест чўққисига чиқаётган Ўзбекистон алпинистлари экспедицияси аъзоларининг ярадор бўлган америкалик алпинист аёлга кўрсатган ёрдами учун АҚШ ҳукумати ва халқи номидан самимий миннатдорлик билдиришга рухсат этгайсиз. Пировардида америкалик алпинист аёл ҳаётдан кўз юмган бўлса-да, экспедиция аъзолари Олег Григорьев ва Андрей Фёдоровнинг қаҳрамонона саъй-ҳаракатлари Ўзбекистон халқиға хос бўлган сахийлик, мардлик ва фидокорлик сингари фазилатларнинг ажойиб намунасидир. Жаноб О.Григорьев ва А.Фёдоров бу ишлари билан чўққига кўтарилиш имкониятидан фойдалана олмаганини ҳам яхши идрок этаман.

Бундай саъй-ҳаракатлар мамлакатларимиз ўртасидаги тобора мустаҳкамланиб бораётган дўстликни янада мустаҳкамлайди.

Ушбу миннатдорлигимни Ўзбекистон алпинистларига етказасиз, деган умиддаман. Мен уларни сиз орқали «Дунё томи»га кўтарилишдек улкан тарихий воқеа билан қизғин табриклашни истар эдим.

Эҳтиром билан,
Жозеф ПРЕСЕЛ,
Америка Қўшма Штатларининг
Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясида Эверест чўққисини забт этган алпинистлар билан учрашув бўлди. Газетанинг 2-саҳифасида шу ҳақда ўқийсиз.

Суратда: Эверестга қадалган Ўзбекистон байроғи Федерация кенгаш раиси Д. ЖАҲОНГИРОВАга топширилди.

Ижтимоий ёрдам муаммоларига эътибор

Наманганда ижтимоий таъминот органлари ходимларининг ижтимоий ёрдамни аниқ йўналишга қаратиш, ногиронларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш, уларни фаол меҳнатга жалб этиш масалаларига бағишланган республика семинари бўлди.

Семинар қатнашчилари асосий эътиборни вилоятда ногиронларни фаол ҳаётга қайтариш бўйича давлат дастури қандай амалга оширилаётганига қаратдилар. Дастур доирасида семинарнинг биринчи кунида ногиронларни фаол ҳаётга қайтариш вилоят маркази очилди.

Семинар қатнашчилари - вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари, вилоятлар ижтимоий таъминот органлари раҳбарлари аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича фаолияти намунали ҳисобланган бир қанча маҳаллаларда бўлишди.

Семинар ишида Наманган вилояти ҳокими Т.Жабборов, республика Ижтимоий таъминот вазири Б.Умурзоқов, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазири Ш.Каримов иштирок этди.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири

ЕТТИ ИҚЛИМ ВАФОСИ

ЎТМИШ ҚОТИЛИ

Хорватиялик Денко Сакич исмли киши иккинчи жаҳон уруши йилларида ҳарбий жиноятлар уюштирганликда айбланиб, Аргентинада қўлга олинди. Аргентина ҳукумати Денко Сакични Хорватия судига топшириш ниятини билдирган. 76 ёшга кирган Денко Сакич журналистлар билан бўлган учрашувда Иккинчи жаҳон уруши даврида Хорватия ҳудудидаги концлагерлардан бирига раҳбарлик қилгани ва юз минглаб асирларни қийноққа солганини тан олди.

ХАЛҚ НОРОЗИ

Россияда турли касб ва ижтимоий қатлам вакилларининг оммавий намойишлари давом этмоқда. Москвадаги ҳукумат уйи ҳамон Печора минтақаси кўмирчиларининг қамали остида турибди. Кўмир конлари ишчилари ойлик маошларининг ўз вақтида тўланиши ҳамда президент Борис Ельциннинг истеъфога чиқарилишини талаб қилмоқдалар. Россиянинг 30 дан ортиқ олимлари эса Симферополдан Москва шаҳрига йўл олдилар. Бугун 18 июнь куни Москвага етиб боргач, Россия олимлари ҳукуматга норозилик намойишини ўтказадилар. Олимлар Россия ҳукуматининг илм-фан равнақига ажратилган бюджет пулининг 30 фоизини ҳам бера олмаётганидан норозидирлар.

ЯПОНИЯНИНГ ТАШАББУСИ

Япония ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг шу йил кузида бўлиб ўтадиган навбатдаги сессиясида оламдаги ядро қуролларини қисқартириш тўғрисидаги резолюцияни ишлаб чиқиш масаласини кўтариши ҳақида маълум қилди. Япония ташқи ишлар вазирлиги баёнотига кўра, жаҳондаги ядро қуролларига эга давлатлар манфаатларини кўзлаган ҳолда, ядровий қуролларни қисқартириш ишлари босқичма-босқич амалга оширилиши керак.

АНТИҚА ТОПИЛМА

Польша полеонтологлари антиқа топилмага дуч келдилар. Қадимшунослар Польшанинг Казимеж шаҳри яқинида бундан 65 миллион йил аввал яшаган баҳайбат денгиз тимсоҳи қолдиқларини топиб олдилар. 65 миллион йил муқаддам бу ҳудуд ўрнида катта денгиз бўлган ва унда узунлиги 18 метр бўлган йирик денгиз тимсоҳлари яшаган. Поляк қадимшунослари топиб олган қолдиқлар ёш тимсоҳники бўлиши мумкин, чунки топилган скелетнинг узунлиги 8 метрни ташкил этади.

«ТЎПОЛОНЧИЛАР»

Франциянинг Марсель шаҳри футбол бўйича Жаҳон чемпионати томошабинлари ўртасида жанжал чиқди. Буюк Британия ва Тунис футбол жамоалари учрашувида тунислик ўйинчилар мағлубиятга учрагач, инглиз миллатига мансуб футбол мухлислари тунислик томошабинларни калака қила бошлаганлар. Оқибатда ҳар икки томон муштлашиб кетган. Инглиз томошабинлар тунислик томошабинларни калтаклаганлар. Тунис Давлат байроғини намойишкорона ёқиб юборганлар. Бир қанча тўполончилар қамоққа олинган. Буюк Британия Бош вазири Тони Блэр бу тўқнашувдан жиддий хавотирга тушган. Тони Блэрнинг айтишича, бу жанжал жаҳон чемпионатининг 2006 йилда Англияда ўтказиш ҳақидаги умидларни пучга чиқариши мумкин.

ТЕРГОВ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Россиянинг Калмикия ўлкасида «Советская Калмикия» газетасининг Бош муҳаррири, мухолифатидаги «Яблоко» партиясининг Калмикиядаги вакилларидан бири Лариса Юдина ўлими тергов қилинмоқда. Бугунга қадар Лариса Юдинани ўлдиришда гумон қилинаётган икки киши қўлга олинган. Яна бир киши қидирилмоқда. Тергов идораларининг хабарига кўра, ҳар учала айбланувчи Калмикиянинг собиқ раҳбарлари билан алоқада бўлган.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида

ШИРКАТДА ИШ ҚИЗҒИН

Бугунги кунда далада бўлган киши албатта деҳқону ғаллакорларнинг фидокорона меҳнатлари устидан чиқади. Улар ғўза парваришини кучайтириш, ғалланинг бир мисқолини ҳам нест-нобуд қилмай йиғиб олиш иштиёқида ишламоқдалар.

Бўка туманидаги Хўжақўрғон ширкатлар уюшмаси жамоаси ҳам дала ишларини олиб боришда ҳар бир дақиқани ғанимат билишади. Ғўза парваришида М.Ортиқов бошлиқ бригада аъзолари ғайрати барчага ибрат бўлаётир. 94 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 27 центнердан пахта етиштиришни кўнгилга туккан деҳқонлар ҳозиргача ғўза қатор орасига уч бор ишлов беришди, минерал ўғит солишди.

Умуман хўжалик пахта, пилла, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ҳар йилдагидан ҳам кўпайтиришга азму қарор қилган.

Суратларда: ширкат раҳбари Мансуржон Абдиев (чапдан ўнгга) звено бошлиғи Ҳасан Болтаев билан. Ғўзага ишлов бериш пайти.

Ҳусанбой АВВАЛОВ олган сурат

МУЛОҲАЗА

ЁЙМА БОЗОР ШАҲРИМИЗГА МУНОСИБМИ?

Пойтахт марказида Сариқ кўл деган бир бозор бор. Авваллари бу ерни шаҳарликлар «Тезиков» бозори ёки оддийгина «кучук бозор», деб қўйишарди. Унда турли деҳқончилик маҳсулотидан ташқари сайроқи қушлар, кўзни қувнатадиган аквариум балиқчалари, жайдари ва зотдор кучуклар сотиларди. Бир четда ўспиринлар велосипед, мотороллер, турли радиодеталлар билан савдо қиларди.

Бузилган радио, магнитафон, телевизор, мотоцикл ё машина учун керакли қисмни, сантехника асбоблари ё кичик, лекин зарур буюмларни ҳам шу ердан топиш мумкин эди. Техника ишқибозлари ўзаро тажриба алмашадиган жой ҳам эди, десак хато бўлмас.

Бугунги кунда бозор иқтисоди одамларни уйдаги ҳар хил эски-туски, ортиқча буюмларни ҳам бозорга олиб чиқишга мажбур этди. Табиийки, Сариқ кўл бозори бундай нарсаларни сотишга жуда боп жой эди. Чунки бу ерга кишилар кўпроқ эски нарса ёки турли зарур эҳтиёт қисмлар ва буюмлар излаб келишга одатланганди. Тўғрида, дўкондан бирон кичик буюмни «фалон» пулга олгандан кўра, шунинг ишлатилган бўлса-да, яроқли эҳтиёт қисмини арзон- гаровга олиш маъқулроқ-да.

Натижада, бозор ҳаддан ташқари кенгайиб кетди. Ҳозир шанба ва якшанба кунлари бозор ўзининг ҳудудидан тошиб чиқиб, ён-атрофдаги кўчаларни ҳам тўлдириб юборади. Қизиган асфалт устига тўшалган шолча ё газетада михдан тортиб мураккаб электр асбобларигача ёйиб қўйилган. Бу ерда эҳтиётлаб сақланган болалар ўйинчоғи, яхшилаб таъмирланган газ ўчоғи, совутгич, телевизор, турли радиодеталлардан тортиб компютер программасигача топиш мумкин.

Бироқ... бозорнинг асосий ҳудудида «эскифурушлар» ва эҳтиёжмандлар учун жой йўқ. Улар атрофдаги кўча ва жин кўчаларга тарқалиб кетган. Шундоқ темир йўл кўтармаси тағидан жой олишган.

Бозорнинг асосий майдонини эса тижоратчилар тўлдириб ўтирибди.

Илгари беш юзга яқин наридан-бери ясалган темир пештахталар бор эди. Ҳозир уларнинг кўпи олиниб, ўрнига тижоратчилар учун доимий расталар қурилаётир. Қуш, балиқ, кучук сотиладиган жойлар торайиб қолган. Велосипед, мотороллер, мотоцикл ва бошқа техника учун эҳтиёт қисмлар сотиладиган жой торлигидан юриб бўлмайди.

Санитария ҳолати ачинарли даражада. Ишонмасангиз, шанба, якшанба кунлари бозорни бориб кўринг. Сотувчилар маъқулроқ жой эгаллаш учун саҳар соат уч ё тўртдан бозорга келишга мажбур. Натижада, уйидаги ортиқча нарсани сотмоқчи бўлган кишилар бозорга киролмайди. Улар нарсаларини олиб-сотарларга арзонга бериб кетишмоқда.

Дунёнинг ривожланган давлатларида ҳам уйдан чиқиб қолган эски-туски ва ортиқча буюмлар сотиладиган бозорчалар бор. Улар кўпинча ё махсус жиҳозланган жойларда, ё дам олиш кунлари бўшаб қоладиган автомобилларнинг тўхташ жойларида пайдо бўлади. Муҳими, бундай бозорчалар шаҳарнинг кундалик ҳаётига халақит бермайди. Айни чоғда, кишилар бемалол ўзларидаги ортиқча нарсалар билан савдо қилишлари мумкин. Бизда эса табиий равишда пайдо бўлган ортиқча нарсалар сотиладиган бозорча кўчага қувилиб, унинг ўрнига яна бир тижорат бозори пайдо бўлди. Ҳолбуки, бизнингча, бунинг акси бўлиши лозим эди.

Гап шундаки, «эскифурушлар» бозори Тошкент учун ҳам керак. Ҳаёт бор экан, кимнингдир уйида ортиқча нарсалар пайдо бўлиши ва яна кимнингдир шу нарсага эҳтиёж сезиши табиий. Демакки, бундай нарсалар сотиладиган бозорчалар пайдо бўлавериши ҳам табиий.

Бироқ улар шаҳар ҳуснини бузиб, кўзга тушган чўпдай дилни хира қилиб турмаслиги керак. Эски-тускилар бозори махсус жиҳозланган, турли моллар сотилиши қаттиқ назорат қилинадиган жойда ўрнашмоғи лозим. Сариқ кўл бозори бундай талабларга тўла жавоб бериши мумкин. Лекин бунинг учун унинг асосий саҳнини ҳозиргидай тижоратчиларнинг ихтиёрига бериб қўймаслик керак.

Яна бир гап. Сариқ кўл бозори Яккасарой тумани ҳудудида жойлашган. Ёнбошдаги Стродубцева кўчасидан эса Миробод тумани бошланади. Табиийки, бозорчилар бу бошқа туман экан, деб қараб ўтиришмайди. Ёйма бозор ҳар икки туман ҳудудига чўзилиб кетган. Аския бозори маъмурияти /Сариқ кўл бозори шу бозорнинг тармоғи ҳисобланади/ бозорда тартиб ўрнатишга, озодаликни сақлашга ҳаракат қилмоқда. Бироқ қўшни туман ҳудудини тартибга олишга Миробод бозори маъмурияти кўпда эътибор бермайди. Паттачилар ҳам, милиция ходимлари ҳам бошқа-бошқа идораларга бўйсуниши кўп ҳолларда сансалорликни юзаға келтирмоқда. Баъзан кўча юзидан жой олган сотувчилардан бозорларни ривожлантиришга сарфланиши лозим бўлган патта пули ҳам ундирилмай қолади. Милиция ходимлари ҳам қўшни туман ҳудудида савдо қилаётган шубҳали кишиларни хоҳлаб-хоҳламай текширади - ортиқча асаббузарликнинг кимга кераги бор дейсиз.

Атрофдаги кўчаларга тошиб чиққан ёйма бозорнинг ҳозирги ҳолати ҳақида эса гапириш ортиқча. Кабоб ҳидига тўйинган бўғиқ тутунли ҳаводан нафас олиш қийин. Ҳеч қандай санитария талабига жавоб бермайдиган жойда сув, айрон, квас тоза ювилмаган идишга қуйиб сотилмоқда. Иссиқда тез айниётган балиқнинг ҳиди димоқни ёрай дейди. Ёйиб ташланган эски-тускилар, эҳтиёт қисмлар ичида баъзан шубҳали даражада янгилари ҳам учраб қолади. Гарчи, ўнлаб милиция ходимлари айланиб юрган бўлса ҳам, бозор шу ҳолида ўғирлик моллар сотилиши учун энг қулай жой эканлигини назардан қочириб бўлмайди. Чунки бозорга келаётганларнинг аксариятини текшириб кўришнинг амалда иложи йўқ.

Бизнингча, Сариқ кўл бозори сотувчига ҳам, харидорга ҳам қулай бўлиши учун уни ихтисослашган бозорга айлантирган маъқул. Шунда бозорда сотилаётган молларни назорат қилиш ва солиқ тушумини кўпайтириш имконияти кенгаяди. Энг муҳими, шаҳарнинг яна бир бозорида тартиб ҳукмрон бўлади. Ёки «эскифурушлар» бозорини шаҳардан четроққа /автомобил бозори каби/ жойлаштириш керак. Шундай қилинса, транспорт ҳаракатига халақит бериб турган, бунинг устига шаҳар ҳуснини бузаётган, антисанитария ўчоғига айланган кўчалардаги ёйма бозорга барҳам берилган бўлур эди.

Мусулмон НАМОЗ,
ЎзА мухбири.

ЭВЕРЕСТ ЗАБТКОРЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Асосан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси спортчиларидан иборат Альпинистлар ва қоя забткорларининг ажойиб ғалабаси яъни жаҳон тарихида биринчи бўлиб, команда таркибида 11 киши Эверестни забт этганлиги ҳақидаги хабар оламга таралди. Куни кеча Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашида Эверестни забт этган мард ва жасур спортчилар билан учрашув бўлиб ўтди. Уни кириш сўзи билан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг раиси Дилбар Набиевна Жаҳонгирова очди. У ер куррасининг энг юксак чўққисини эгаллашга муяссар бўлган ватанпарвар, довюрак спортчиларни чин қалбдан табриклади.

Ҳа, жаҳоннинг энг юқори чўққисига мустақил республикамизнинг байроғи ўрнатилди. Ўзбекистонликлар фақат спортдагина эмас, инсоний фазилатларини ҳам намоён эта олдилар. Улар марrага оз қолганда оғир аҳволга тушиб қолган америкаликларга дуч келишди. Инсонийлик ва мардлик намунасини кўрсатиб ўз кислород баллонларини кийдиришди, авайлаб пастга олиб тушишди ва мардона йўлда давом этишди.

Учрашувда альпинистларга сўз берилди ва уларнинг фикрларини қисқача баён этишга қарор қилдик.

Команданинг устози **Анатолий ШАБАНОВ.**

- Ҳа, йигитларимиз тарихга зикр этилувчи ғолиблик шарафига муяссар бўлдилар. Қайтиб тушганимизда турли мамлакатлардан келган журналистлар, вакиллар кутиб олишди. Кўпчилик жаҳонга кам танилган мамлакат спортчилари қандай қилиб шундай юксак муваффақиятни қўлга киритиша олишди, деб синчиклаб сўрашарди. Биз «мустақил республикамиз энди ўзлигини кўрсата олади» деб жавоб берардик. Ўйлайманки, жаҳон миқёсидаги бу ютуқ, келажагимиз йўлидаги кичик дебочадир.

Эверестни биринчи бўлиб ишғол этган **Рустам РАЖАБОВ:**

- Эверестни забт этиш оталаримиз, акаларимизнинг орзуси эди. Орзуни амалга ошириш бизга насиб этди. Республикамиз мустақилликка эришгач, бизга Помир томон яшил йўл очилганди. У бир неча йиллик меҳнатимиз ҳосилидир. Мендан Эверестни биринчи бўлиб ишғол этгач ўзингни қандай ҳис этдинг деб кўп сўрашаяпти. Инсон олдига қўйган вазифасини бажаргач қандай ҳис этса, мен ўзимни шундай ҳис этдим. Чўққидан тушар эканмиз Эверестни эгаллашга келган командаларни учратардик. Қизиғи шундаки уларнинг ҳаммаси худди гаплашиб олгандек ўз тиллари таъсирида ўзбекча «Ассалому алайкум» дейишарди. Биз эса ҳайратланиб алик олардик. Кўп эсдан чиқмас воқеалар юз берди албатта. Чўққини эгаллагач тезроқ она - Ватанга етиб олиш ҳисси қалбимни забт этганди. Деҳлидан «Ўзбекистон ҳаво йўллари» лайнерига ўтиргач Ватаннинг бир заррасига эришгандек бўлдим. Стюрдессадан «мабодо ўзбекча нондан бир бурда топиладими» деб сўрадим.

Команда аъзоси **Светлана БАСКАКОВА:**

- Мен ҳар томонлама бизга ёрдам берган, қўллаб-қувватлаган Ўзбекистон касаба уюшмаларига чин қалбдан раҳматлар айтмоқчиман. Менга ишониб сафга олган командага ҳам раҳмат. Ўйлайманки, уларнинг ишончини оқладим.

Учрашувда касаба уюшма фаоллари спортчиларни улкан муваффақият билан қутладилар, янгидан-янги зафарлар тиладилар. Шу куни Эверестни забт этган ғолибларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Учрашувдан сўнг Ўзбекистон касаба уюшмалари Альпинистлар ва қоя забткорлари клубининг директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган устоз, команда етакчиси Анатолий Васильевич Шабанови суҳбатга тортамиз ва газетхонлар учун айрим қизиқ томонларни, хусусан, Эверестни забт этиш чоғи, дақиқалари воқеалари ҳақида сўраймиз. У бироз жилмаяди, ўйланиб дейди: Энг аниқ, рақамларни айтаман. 1998 йил 22 май куни соат ўн олтию 45-дақиқада Рустам Ражабов «олам томи»ни забт этди ва бу ўзбекистонликларнинг биринчи қадами эди. 23 май соат ўн тўрт-у ўттизда Сергей Соколов, Светлана Баскакова, Марат Усаевлар Рустамга қўшилишди. Худди шу куни ўн олти-ю беш минутда Олег Григорьев ғолиблар сафидан жой олди. Кислород баллони америкалик аёлга «ҳадя» этилгани туфайли 8500 метрдан 8750 метргача кислород баллонисиз мардона йўл босган Андрей Федоров ўн олти-ю ўттиз минутда олам чўққисини эгаллайди. 24 ва 25-майда эса Илёс Тухватуллин, Андрей Заикин, Алексей Донукин, Ханиф Балмагамбетов ва Роман Маҷлар ғолиблик шарафига муяссар бўлдилар.

Анатолий Васильевич шоша-шоша шуларни ҳикоя қилиб беради. Шу кунларда унинг ишлари ошиб-тошиб кетган. Кейинроқ яна бемалол суҳбатини олишимизни шарт қилиб у билан хайрлашиб қолдик.

Будир ПЎЛАТОВ.

СУРАТЛАРДА: Эверест чўққиси йўлидаги (суратларни забткорлар тақдим этган) ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясидаги учрашувдан лавҳалар.

(Муаллиф Р. ГАЛИЕВ).

ИҚТИСОДИЁТ ХАБАРЛАРИ

Халқаро таъмирлаш ва ривожланиш банки (МБРР) мамлакатимизга корхоналарни ўз соҳалари бўйича ривожлантириш учун 28 миллион Америка доллари ҳажмида қарз ажратишга тайёр. Япония ҳукумати бу маблағ сарфлашга тайёргарлик тадбирларини амалга ошириш учун 350 минг доллар грант ажратди. Бу лойиҳага кўра 5-10 йирик корхоналар хусусийлаштирилди.

***

Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз акцияларининг 25 фоизини шу йилнинг охиригача инвесторларга сотмоқчи. Эркин савдога 61,6 миллион долларлик қимматбаҳо қоғозлар чиқарилади. Бу тадбир айланма маблағни тўлдириш учун инвесторларни жалб этишга қаратилган. Корхона низом фондини 21 млрд. сўмга етказиш мўлжалланмоқда.

***

Акцияларни сотувга чиқариш таклифи Жанубий Кореянинг Daewoo-Gчоир, Швейцариянинг Новаs AG, Американинг Citi ванк ва Ўзбекистоннинг бир қатор молиявий тизимлари йиғилишида муҳокама қилинган.

***

Ўзбекистонда биринчи Халқаро хусусий суғурта компанияси «US ALG» рўйхатдан ўтди. Унинг таъсисчилари машҳур «American international gчоир inc» суғурта компанияси ҳамда Ўзбекистон ташқи иқтисодий фаолият миллий банки. Ушбу янги тузилган компания якка шахс ва оиланинг ҳамма аъзоларини бахтсиз ҳодисалардан суғурта қилиш билан шуғулланади.

Халқаро ҳаёт

Ироқ икки ой муддат ичида ўз ҳудудидаги оммавий қирғин қуролларини йўқотиш жараёнини ниҳоясига етказишга рози бўлди. Бу ҳақда БМТнинг қуролсизланиш бўйича махсус комиссияси раҳбари Ричард Батлер Ироқ давлати бош вазирининг ўринбосари Тариқ Азиз билан биргаликда Бағдодда ўтказган қўшма матбуот конференцияси чоғида баёнот берди.

МУРОСАДА ГАП КЎП

БМТ махсус комиссияси раҳбари билан Ироқ раҳбарияти вакилларининг ўзаро музокаралари ниҳоясида ана шундай ижобий натижага эришилганлиги муҳим аҳамиятга молик воқеадир. Зотан, дунёнинг ҳар қандай нуқтасидаги танглик ечимларини топишда энг оқилона ва тўғри усул — муроса йўли экани, фақат шу йўлгина ҳар қачон тинчлик ва барқарорликнинг кафолати бўла олиши ушбу келишув мисолида яна бир карра исботини топди.

Шу ўринда жаҳон ҳамжамияти томонидан Ироққа нисбатан бундай назорат тизими бежиз тузилмаганлигини алоҳида қайд этишга тўғри келади. Негаки Ироқ бугунги кунда ўз ихтиёридаги оммавий қирғин қуроллари ва баллистик ракеталарини қайта-қайта қўллаган жаҳондаги ягона давлат ҳисобланади. Гарчанд Ер юзида кўпчилик мамлакатлар турлича қувватли оммавий қирғин воситаларига эга бўлсалар-да, улар ичида фақат Ироқ давлатигини ўз қурол-яроғ заҳирасидан фойдаланиб, Форс кўрфазида устунликни қўлга киритиш мақсадида 80-90-йилларда икки маротаба очиқ-ошкора уруш ҳаракатларини амалга оширган. Мутахассислар дастлабки уруш мобайнида Ироқ бир неча бор кимёвий қуроллардан фойдаланганини қайд этадилар. Уларнинг фикрича, агарда тезкор ва самарали чоралар кўрилмаганда, кўрфаздаги кейинги урушда ҳам мазкур давлат кимёвий ва биологик қуролларни ишлатиши мумкин эди.

БМТнинг қуролсизланиш бўйича махсус инспекторлар гуруҳи худди ана шу хавф-хатарга барҳам бериш учун, яъни Ироқнинг оммавий қирғин қуроллари ва уларни ташувчи мосламаларини йўқотиш ҳамда ушбу мамлакатнинг келгусида бундай қурол-аслаҳаларни қайта яратиш билан боғлиқ имкониятларини чеклаш мақсадида 1991 йилда тузилди. Кези келганда, махсус инспекторлар гуруҳи ўтган вақт давомида ўз зиммасидаги масъулиятли вазифани чидам ва сабот билан адо этароқ, жуда катта ишларни амалга оширганини таъкидлаш лозим. Хусусан, АҚШ Президенти Билл Клинтон ибораси билан айтганда, мазкур комиссиянинг самарали фаолияти туфайли «Саҳродаги бўрон» номли ҳарбий ҳаракатлар натижасида йўқ қилинганидан кўра кўпроқ миқдордаги Ироққа тегишли оммавий қирғин қуроллари ва ракеталар бартараф этилган.

Бугунги кунда БМТнинг махсус комиссияси фаолияти билан Форс кўрфази, хусусан, Ироқ давлати ҳудудида вазиятнинг барқарорлашуви орасида бевосита алоқадорлик мавжуд. Гап шундаки, бундан бир неча ой илгари худди ана шу инспекторлар комиссиясининг стратегик иншоотларни текшириш билан боғлиқ фаолиятига Ироқ раҳбарияти томонидан халал берилганлиги оқибатида Форс кўрфазида навбатдаги хавфли зиддият юзага келган эди. Бу эса, ўз навбатида, Ироққа нисбатан халқаро санкцияларнинг кучайтирилишига сабаб бўлди. Ва сир эмаски, эндиликда ана шу иқтисодий жазо чораларини қисман ёки тўлиқ олиб ташлаш масаласи Ироқ ҳукуматининг ўз сўзида туришига, тинчликпарвар сиёсат талабларини сўзсиз адо этишига, жумладан, Батлер раҳбарлигидаги БМТ махсус инспекторлари гуруҳи таклифларини бекамукўст бажаришига боғлиқ бўлиб турибди.

Шу маънода, халқаро инспекторлар тавсиясига мувофиқ, Ироқнинг белгиланган муддат ичида ўз оммавий қирғин қуролларини бартараф этиш жараёнини ниҳоясига етказишга рози бўлганлиги жаҳон ҳамжамияти томонидан саккиз йилдан буён мазкур мамлакатга нисбатан қўлланаётган иқтисодий санкцияларни чеклаш йўлида муҳим омил бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

Ғулом МИРЗО,
халқаро шарҳловчи.

Қишлоқда ислоҳот кўринишлари

ОИЛА ПУДРАТИ – ОИЛА ҚУДРАТИ

Бекобод туманидаги «Ойбек» жамоа хўжалиги пудратчиси, қаҳрамон она Оча опа Курбонова шундай дейди

«Ойбек»ликлар табиатан меҳнаткаш, содда, очиқ кўнгил одамлар. Бир пайтлар республикага донғи кетган машҳур давлат хўжалиги бугунги кунда ширкатлар уюшмаси деб юритилади.

Ҳа! Чин маънода давлат хўжалиги «машҳур» эди. Кейинчи? Кейин охирги беш йил давомида «қарзга» ботди. Ҳозирги кунда хўжалик аъзоларидан катта миқдорда маошнинг ўзидан қарздор. Нима учун шундай? «Ойбек»ликлар, умуман айтганда жумҳуриятимиз деҳқонлари буни яхши англаб етдилар. Давлат хўжалиги бўлгандан кейин иқтисодий режалар бажариладими, йўқми қарздан «кечиб» юбораверган. Охир-оқибатда, келинг шу ерда бу масала хусусида «ойбек»лик деҳқонлар фикрини билайлик!?

Шакар опа Саидова бу йил 6 қути курт уруғи олиб парваришлади. 320 килограмм пилла топширди.

- Бу йил ишимиз ёмонмас, дастлабки дебоча кўп йиллардан бери бажарилмаган пилла топшириш режасини бажардик. Энди дала экинлари парваришига бутун кучни ташлаганмиз. Эрта-индин ғалла ўримига киришамиз. Хирмонимиз донга тўлади,-дейди Шакар Саидова, - Оладиган пулимиз бу йил нақд. Биз шартнома асосида ишлаяпмиз.

Абдуназар Абдунабиев ҳам суяги меҳнатда қотган. У бошчилик қилаётган бригада ерлари ҳам тўлиқ пудрат асосида бўлиб берилган. Бригада 140 гектар ерда деҳқончилик қилади. 75 гектар ерда пахта, 60 гектарда буғдой етиштирилади. 18 гектарлик ердаги боғда дарахтлар ҳосилга кирган. Бундан уч - тўрт йил аввалги аҳволни тасвирлаб Абдуназар ака шундай дейди:

- Ерларимиз асосан қирқияликлардан иборат. Бултурдан бошлаб хўжалик билан шартнома асосида 10 йилга ижарага олдик. Илгари бу ерлар, мана бу боғ жамоа хўжалигига қарашли бўлиб қаровдан қолиб кетди. 18 гектар боғни тўлиқ қайтадан таъмирдан чиқардик. Анча ерда ўрик, ёнғоқ кўчатлари етиштираяпмиз. Республика ҳукумати бу йил қишлоқ хўжалигида чуқур ислоҳотларни амалга оширмокда. Мен ўз бригадамиз мисолида буни дадил айта оламанки, яқин йилларда ижобий натижасини беради. Чунки ер ҳақиқий эгасини топмокда. Дангаса, ишламайдиган одам деҳқончилик қилолмайди. Худога шукр, мана фарзандларимиз уйли-жойли. Енгил автомашинамиз бор. Энди, ўйлаб қарасам бу «колхўз» бизни ёмон қилиб қўйган экан. Илгари «қўл учида» ишлаганлар «амалда» юрганлар «тирикчилик»дан нолийдиган бўлди. Бунақада бир туман эмас, республикани инқирозга учратиб қўямиз. Деҳқонга имкон берилди. Ҳеч ким ишига аралашмайди.Ер, сув, техника бор. Энди бир оиладай ишлаб, иқтисодимизни кўтаришимиз керак-да.

Абдуназар аканинг даласида бўлганимизда бизнинг ҳам тасаввуримиз ўзгарди. Кўтаринки меҳнатнинг гувоҳи бўлдик. 9 нафар ўғил-қизларини ёнига олиб ишлаётган бу фидойи инсоннинг даласини яшнатиб қўйганлиги, энг муҳими қишлокда ислоҳнинг ривожи учун муносиб ҳисса қўшаётганлиги гувоҳи бўлдик.

Республикамиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов яқинда Қашқадарё вилоят Кенгаши сессиясида қишлокда ислоҳотларни амалга ошириш борасида қилинаётган ишларга алоҳида тўхталиб ўтди.

Қишлокда яшаётган танти, мард деҳқонларни қўллаб-қувватлаш, турмуш шароитларини яхшилаш ҳам долзарб мавзулардан биридир. Бекобод тумани ҳокимлиги, туман қишлоқ хўжалик ходимлари касаба уюшмалари қўмитасининг қишлокда ислоҳотларни амалга ошириш соҳасида ҳам гапириб ўтиш жоиздир. Ўтган давр мобайнида одамлар орасида ўз вазифасига нолойиқ деб топилган кўпгина меҳнат соҳаси раҳбарлари ўрнига одамлар дардини тушунадиган ишчан, халқ дарди билан яшайдиган раҳбарлар қўйилди. Улар эса қишлоқ одамлари онгида ўзгариш қилиш, ўз меҳнати пировард натижасини англаш йўлида ишламокдалар. «Ойбек» жамоа хўжалигидаги 1844 гектар экин майдонлари ўн йиллик муддат билан пудрат асосида оилаларга ва деҳқон фермер хўжаликларига бўлиб берилди.

- Очиғини айтиш керак, одамларимизда мустабид тузум етмиш йиллик улкан «мерос»дан қутулиш қийин бўлди. Жамоа хўжалиги шундай «колхўз» эдики ялқовликка ўргатди. Оила пудратига ўтилгач ҳар ким ўз меҳнатига яраша ҳақ олади. Биз ҳам иш услубимизни ўзгартириб, ширкат билан деҳқонлар ўртасида тузилган шартномаларга амал қилиниши, етарли шарт-шароитлар яратиб берилишини қатъий назоратга олганмиз,-деди ширкат касаба уюшма қўмитаси раиси Яхшибой Анорбоев.

Оча опа Қурбонова қаҳрамон она. 10 фарзандни оқ-тараб уйли жойли қилди. Мен - дейди опа 1961 йилдан бери далачиликда ишлайман. «Колхўз»да ҳам роса ишлаганман. Ўттиз етти йиллик меҳнат фаолиятим давомида кўп ишларни кўрдик. Ҳақиқий деҳқоннинг орзуси энди рўёбга чиқмоқда. Мана ёнимга ўн фарзандим, ўғилларим куёвларимни олиб яна далага чиқдим. Бугуннинг озгина қийинчиликлари бор. Буни юртбошимиз ҳам айтмоқда.

Меҳнат қилган кам бўлмайди. Меҳнатимизга яраша тўй-маракаларимизни ўтказиб турибмиз. Бу йил ҳам 36 гектар чигит 8 гектар буғдой, 0.5 гектар пиёз экдик. 4 гектар боғимиз бор. Икки ўғлим механизатор. Чопиғини ҳам, сувини ҳам ўзимиз суғорамиз. Ҳосилни териб берамиз. Режадан ортиғи ўзимизники. Меҳнатимизга яраша ҳақ олаяпмиз. Оила пудрати - оила қудрати. Ватан ичра кичик ватан - оила иқтисоди қанча мустаҳкам бўлса буюк Ватанимиз ҳам қудратлидир.

Оча опа Қурбонова ҳақ гапни айтди. Абдуназар Абдунабиев, Оча Қурбонова сингари фидойилар эса юртимизда минглаб топилади. Қишлокда ислоҳот ижобий натижалар бермокда.

Мирза ҲАМДАМ,
Ҳамид СУЛАЙМОН
«Ишонч» махсус мухбири.

1998 йил — Оила йили

ОИЛА даврасида

Жаҳоннинг кўпгина шаҳарларида турли-туман соатлар ишлаб турганлигининг гувоҳи бўламиз. Уларни ҳар қадамда учратиш мумкин.

ШАҲАР СОАТ БИЛАН УЙҒОҚ

Баланд бинолар пештоқида ёки махсус қурилмалар устида ўрнатилган турли кўринишдаги соатлар шаҳарнинг безаги учунгина эмас, балки аҳолининг кори хайрига яраши билан фойдали.

Пойтахтимиз Тошкентда илгари бироз бўлса-да соатларга эътибор берилган эди. Айни пайтда эса...

Шаҳримизнинг қоқ маркази - Хадра майдонида ўрнатилган соат бинойидек ишлаб турганди. Бу серқатнов йўлдан хоҳ пиёда бўлсин, хоҳ жамоат транспортида бўлсин, ўтган ҳам, қайтган ҳам, шу соатга қараб вақтни аниқлаб оларди. Нима бўлди-ю ишлаб турган соат изсиз «йўқолди».

Амир Темур кўчасидаги «Қозоғистон» кинотеатри Олой бозори рўпарасидаги биноларда ажойиб кўринишга эга бўлган соатлар кўринмай қолганига ҳам анча бўлди.

Асосий таклифим шуки, миллий меъморчилигимизга, қолаверса, анъаналаримизга мос равишда ўзининг бетакрор жилолари ва нақшинкор милларини кўз-кўз қилиб турган соатларимиз ишлаб турса.

Негаки, шаҳар соат билан уйғоқ.

Майсара НАЗАРОВА.

Одамийлик сабоқлари

САХИЙЛИКДА ГАП КЎП...

«Манъба ул маориф» китобида келтирилишича, Пайғамбар алайҳиссалом айтибдиларки:

- Қиёмат куни тўрт нафар одам беҳисоб ва беозор жаннатнинг эшигига бориб ким аввал жаннатга кирмоқлиги ҳақида баҳслашар эканлар. Шунда Худойи Таоло Жаброил алайҳиссаломга амр қилиб: улардан қайси бирлари аввал жаннатга кирмоқликка муносиб бўлсалар, ул кишига одилик бирла ҳукм қилғил»,-дер эканлар.

Жаброил алайҳиссалом аввал шаҳиду ҳожидан ва сўнгра сахийдан бу мартабага эришишнинг улуғ савоб эканлигини кимдан эшитдингиз? - деб сўрабди: Уларнинг учови ҳам «Олимлардан эшитдик», - деб жавоб беришипти. Шунда Жаброил алайҳиссалом «Жаннатга энг аввал олимлар кирар экан»,-деган хулосага келиб, олимлар олдига борса, олимлар: «Биз сахийларнинг саховатликлари туфайли таҳсил олдик ва сахийлик жаннатга биздан илгари киришга лойиқлар»,-дейишар эканлар.

Андин сўнгра Худойи таолонинг ҳукми билан аввал сахийлар, сўнгра олимлар ва улардан сўнг бошқалар жаннат дарвозасидан кирар экан.

Ҳа, сахийликда гап кўп... Яқинда истеъдодли шоир, Арбоб Чошевнинг туғилган кунига 65 йил тўлиши муносабати билан, у кишининг қишлоғи Сайробда ўтказилган хотира кунига қатнашдик. Вилоятимизнинг турли туманларидан келган шоирлар, ёзувчилар, халқ хўжалигининг турли соҳаларида фидойилик қилаётган кишилар раҳматли А.Чошев ҳақида дил сўзларини изҳор этишди.

Ёнимда ўтирган суҳбатдошларимиздан бири, биздан сал наридаги сўрида ўтирган кишини кўрсатиб: Бу кишини Ҳасанбой дейишади (лақаби Петка). Ажойиб сахий, валенеъмат одам. Кўпинча ана шу чинорнинг тагида ёки мўъжизали балиқлар ўйнаб турган булоқнинг бошида ўтириб одамларни кузатади. Баногоҳ бирор бечора ёки мусофирни кўриб қолса борми, ўз ҳолига қўярда қўймас, уйига эргаштириб олиб бориб, унинг қорнини тўйдириб жўнатади,-деди.

Ҳамсуҳбатимнинг сўзларини тинглаб, талабалик пайтларида бўлиб ўтган бир воқеа хотирамга келди. Тошкентда ўқиб юрган чоғимда, раҳматли тоғам хабар олгани бориб қолдилар. Бир таксига ўтириб сал юргач хайдовчи тоғамга қараб:

- Оқсоқол! мусофирга ўхшайсиз. Ҳозир тушлик бўлиб қолди. Шу яқин орада яшайман. Агар хўп десангиз уйга кириб биргаликда бир пиёла чой ичсак. Сўнгра манзилга элтиб қўяман,-деди. Тоғам рози бўлдилар. Ҳайдовчи машинасини дарвозаси олдида тўхтатиб, ичкарига киргач, тоғамга қараб:

- Тоға! Бу ер сиз яшайдиган қишлоқ эмас, катта шаҳар. Бу ернинг ўғриси ҳам тўғриси ҳам бор.-дедим. Тоғам бирор сўз айтмай жилмайиб қўйдилар. Нақшу нигорланган меҳмонхонага кирар эканмиз, дастурхон безатилиб қўйилган эди. Тоғам бепарво овқатланар, менинг эса томоғимдан сув ўтмасди. Уй эгаси менинг ҳолатимни сезди шекилли:

- Ука, талабага ўхшайсиз, бемалол овқатланиб олинг,-деди. Чой ичиб бўлгач ҳайдовчи бизни айтган манзилимизга етказди. Тоғам унга пул узатган эдилар, шунда ҳайдовчи:

- Оқсоқол! Пулни чўнтакка солиб, дуога қўл очинг. Дадам раҳматлик бир куни: «Миркамол ўғлим Искандардек буюк соҳибқирон дунёдан ҳеч нарса олиб кетмаган экан. Шу сабабли ҳам бу ўткинчи дунёда бойликка ҳирс қўйма. Якка ёлғиз ўғилсан, одамларга қўлдан келгунча эзгулик қилиб, дуо олгин, Ушанда болам икки дунёда ҳам кам бўлмайсан»- деган эдилар.

У кишининг насиҳатларига амал қилиб, битта-яримта сизга ўхшаган мусофирни манзилига элтиб, пул ўрнига дуо оламан. Шу дуоларнинг кучи бўлса керак, тўртта қизнинг кетидан Парвардигор яна иккита ўғил берди. Уларнинг ҳаммаси уйли-жойли бўлиб, ўзидан тинчиган...

Тоғам ҳайдовчини дуо қилиб, хайрлашгач, менга қараб:

- Кўрдингми? Ҳамма ерда ҳам дуоталаб, сахий одамлар кўп. Сен эса ҳадиксираб овқат емай ўтирибсан,-дедилар...

Бағри кенг, сахий кишилар бизнинг Сурхон воҳамизда ҳам кўплаб топилади. Бир гал Қумқўрғон туманининг «Ўзбекистон» жамоа хўжалигига борганимда, даврадагилар гуноҳ ва савоб ишлар ҳақида сўз очиб қолишди. Ўтирганлардан бири:

Ҳозир баъзилар «Ўзингни бил ўзгани қўй» қабилида иш юритаяпти. Айримлар шуҳратпарастлик кетидан қувиб, дабдабали тўйлар қилиб, спиртли ичимликлар учун юз минглаб сарф-харажат қилишади. Баъзан ўйланиб қоламан, агар беш яшик ароқнинг пулига ўн халта ун олиб, бевабечора, муҳтожларга тарқатишса, унинг савоби бир умрга етармиди... Менимча молу-дунёга ҳирс қўйган бундай кишилар, уни дунёга келтирган ота-онасини ҳам ҳурматини жойига қўйишолмайди.

Иккинчи киши суҳбатга аралашиб: Худога шукр, юртимизда инсофлилар ҳам кўп. Яқинда Музрабод туманига борган эдим, бир суҳбатда даврадаги оқсоқоллардан бири машҳур тадбиркор Қурбон Амирқуловга мурожаат қилиб:

- «Эшитиб юрибмиз, қўлингиздан келган ёрдамни одамлардан аямай келяпсиз. Отангизга раҳмат улум. Бу ерда ўтирганларнинг кўпчилиги бир кўчада турамиз. Аммо кўчамизга тоза ичимлик суви ўтказиш учун пулимизга труба тополмай қийналиб юрибмиз,-деди.

Қурбон ака:

- Майли эртага бирор киши борсин бепул берамиз,-деди.

Албатта тадбиркор трубани кўчадан топган эмас. Ишбилармонлиги, елиб-югуриши туфайли қаерлардандир топдириб келган...

- Ҳа, тўғри айтдингиз. Ҳозирги пайтда, осонлик билан топиб бўлмайдиган нарсани бировга бепул бериш учун юксак қалб соҳиби, саховатли бўлиши керак,- деди учинчи киши сўзни илиб кетиб, шу ўзимиз яшаётган жамоа хўжалигида ҳам саховатпеша одамлар кўп. Мадад чўпонни ҳаммаларингиз танийсиз. Бундан бир икки йил бурун у кишидан ўн минг қарз олган эдим. Анча вақтгача қарзни узолмай юрдим. Бир куни чўпонни учратиб, қўярда-қўймай қарз эвазига бир новвосчани бериб юбордим. Мадад ака молни бозорга элтиб, ўн етти мингга сотибди. Эртаси етти мингни кўтариб уйга келди-ю:

- Манови пулингизни олиб қўйинг, деди.

- Мен ҳайратланиб:

- Кўнглимдан чиқариб, шу новвосни сизга берган эдим. Бу пул сизга она сутингиздек ҳалол,-десам, чўпон аччиғини яширолмай:

- Нима, мен судхўрлик қилиб гуноҳкор бўлайми? Қарз берган бўлсам қанчадан қанча савобни тагида қолгандирман. Молингиз ўн етти мингга кетди. Шундан ўн мингини санаб олдим, қолгани сизники,-деди...

Дарвоқе, Мадад ака тилга олган судхўрлик кейинги пайтларда жамиятимизда илдиз отгандай туюляпти. Мусулмон дунёсида судхўрлик (рибо) ҳамиша қораланган. Агар сахийлар ҳалол топган мол-дунёсини одамларга тарқатиб, чексиз савобга қолса, судхўрларчи ноилож қолган муҳтож кишиларга қарз бериб, пулини устига устама пул талаб қилиши билан катта гуноҳга ботар экан.

Юртимизда Миркамол ака, тадбиркор Қурбон ака, Ҳасанбой, Мадад чўпон, шифокор Аҳмад Дўстбоевга ўхшаш бағри кенг, саховатпешалар юзлаб, топилади.

Улар юртбошимиз таъкидлаганидек, ҳалол топган бир бурда нонини бошқалар билан баҳам кўриб, фақат савоб ишга қўл уришган... Аммо надоматлар бўлсинки, шоли курмаксиз бўлмаганидек, орамизда худбин, шуҳратпараст, судхўрлар ҳам йўқ эмас. Бундай кишилар ҳар бир нарсани ниҳояси борлигини, ҳаром-ҳариш билан топилган молу-дунё охир оқибатда ғамташвиш келтиришини зинҳор унутмасликлари лозим.

- Зеро, Ҳазрати Жомий айтганларидек:

Кўп бино қўйма молу ҳолингга ҳам,
Бир куни ундан келар, бошингга ғам.

Нарзулло ОРИФИЙ,
Термиз шаҳри.

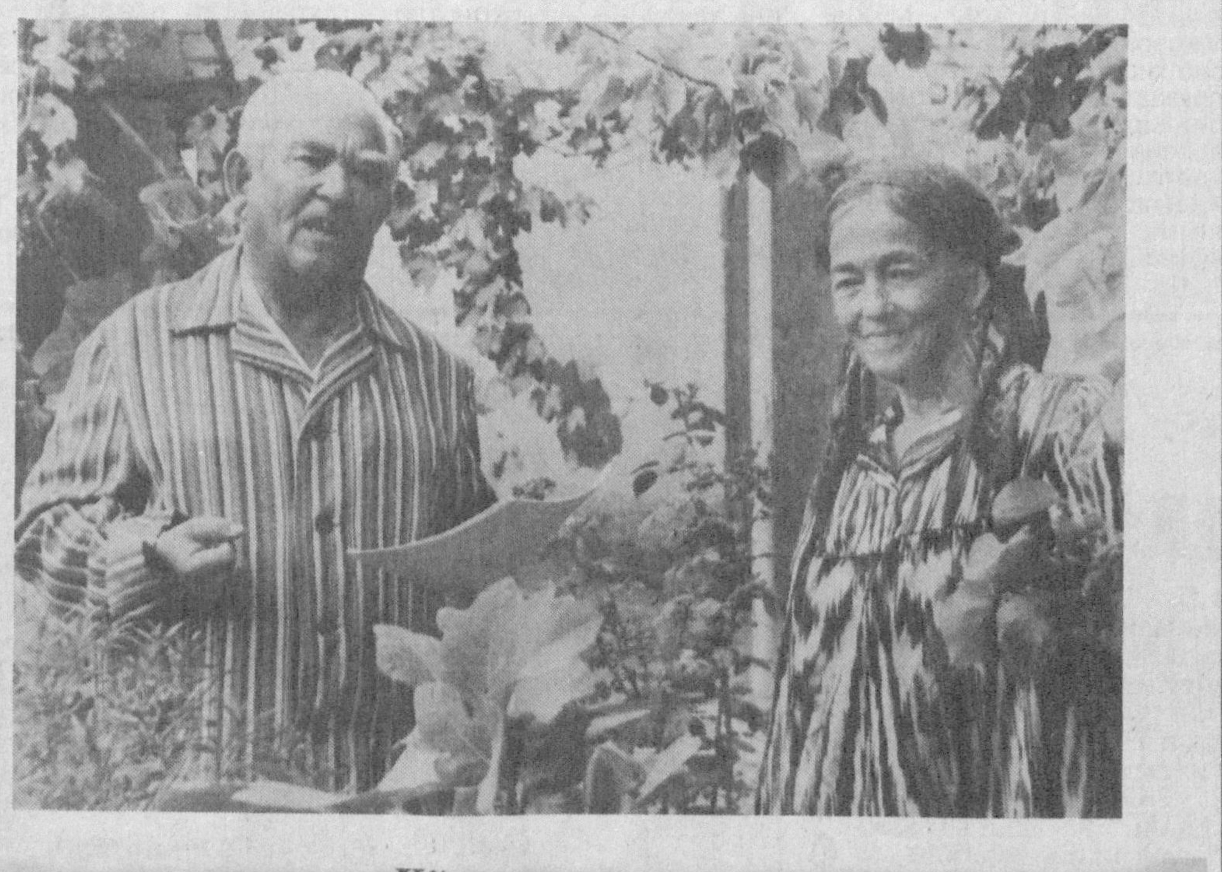

Қўша қариганлар

ОШУФТАДИР ИЛҲОМ ПАРИСИ...

Қамон тортилдию ўқ учди ёҳу,
Ўқ тегди, бир сакраб тиз чўкди оҳу.
Садоғинг, камонинг синсин-а сайёд
Кўксидан қон сирқиб ер қучди оҳу.

Нақадар эҳтиросли сатрлар... вужудинг титраб кетади. Бу дунёда оҳуни гўзаллик тимсоли деб билган жунунваш кимсалар - воҳ, деб ёқа йиртиши ҳеч гап эмас.

Ажиб дунё. Кимдир бу гўзалликни ҳис этмай неча кило гўшт бўлишини ўйласа, кимдир унинг ҳуркак кўзларию учқур туёқлари ҳаракатидан лаззатланади. Яхшиямки Парвардигор эзгулик ва гўзаллик меҳробида туриб гапириш учун шоирларни яратган. Мен шоир Сувон Соқий билан суҳбатлашганимда, шеърларини ўқиганимда изтироб тўлқинига тушаман, сўнгра гўзаллик ва беғубор хаёллар мени бу гирдобдан тортиб олади. Мен ҳузурланаман. Бўғзимда - шеърият қудрат, шеърият навқиронлик деган калима пайдо бўлади.

Шоир оиласи... Сувон аканинг набиралари Обиджон ўзи ҳақида бобоси ёзган шеърни завқ билан ўқийди, Сурайё шеърларни ёддан айтади, кичкина Сарвиноз жон қулоғи билан тинглайди. Муҳиба янгамиз эса Сувон ака муҳаббат ҳақида шеър ўқисалар жилмайганча - «Ўлмангга, сиз...» деганлари деган.

Замон, бозор иқтисоди шоирни ҳам оила, рўзғор кам-кўстини бутлаш учун югуртириб қўйгани сир эмас. Сувон Соқий йўлини топганлар, бир ҳўкиз, қўйқўзи олиб боқишга тушганлар, ҳайтовур бундай «фермер»ликнинг сир-синоатини билар эканлар, рўзғор тебранаяпти, орзу-ҳавас қилаяптилар. Бўлмаса нафақа пули нима ҳам бўларди дейсиз. Қизларику уйли жойли, у ҳам қизини турмушга узатди, насиб этса яқинда Сувон Соқий чеваралик бўлиб қоладилар. Ўғиллари Равшан ўзлари билан яшайди, фарзандлари Сувон бобонинг эркатойлари.

- Саломат бўлишсин, шулар менинг бойлигим, - дейдилар Сувон ака ва янгамиз молларга тайёрлаган емни қўй-қўзиларга беришга тушадилар. Илҳом париси эса ҳаёт шароби тўла жомни тутганича шоир атрофида парвона, шеър туғилади. Сувон акамиз янгани имлаб чақирадилар ва муҳаббат уффори таралади:

Май телба дунёга осойиш бергай,
Ўртанган кўнгилга оройиш бергай.
Мен бир ёр дардига мубтало бўлдим.
Ёр васли бандага умр-ёш бергай.

Муҳиба янгамиз ўша-ўша... жилмайганча «Ўлмангаа, сиз», - дейдилар.

Лутфулла НАРЗУЛЛАЕВ,

Суратда: шоир Сувон Соқий рафиқаси Муҳиба Насимовага янги шеърларидан ўқиб бермоқда.

Муаллиф олган сурат.

«Минг бир ҳадис» ҳикматлари

Аллоҳ ризо бўлишини истасангиз, болаларингизга доимо адолат қилингиз.

***

Бир одамнинг бошқа бир одам билан учрашганда салом бермоғи, саломдан сўнг ҳол-аҳвол сўрашмоғи Аллоҳ наздида ҳам, расулуллоҳ наздида ҳам яхши иш саналур.

***

Ҳалол ризқ исташ ҳар бир мусулмоннинг бурчидир.

***

Жаннатни ихтиёр этган ҳар бир киши оналарнинг ризолигини олсин.

***

Мўмин кишида ёмон хулқ билан бахиллик бўлмас.

***

Енг, ичинг, кийининг, садақа қилинг, фақат исроф қилманг, такаббур бўлманг.

***

Кимки ўгай ёки етим болаларни тарбия ва ҳимоя қилиб ўстирса, у жаннати одамдир.

***

Хаста бўлганингда ҳол сўраган кишининг ҳолини сўра. Сенга ҳадя берган кишига сен ҳам ҳадя бер.

***

Сахий кишиларнинг таоми шифодир, бахил кишиларнинг таоми хасталикдир.

***

Илм истамоқ ҳар бир мусулмонга фарздир.

Турмуш чорраҳаларида

ТУҲМАТ БАЛОСИ...

Ассалому алайкум Нодира!

Кўпдан бери сенга хат ёзай дейман-у ёзолмайман. Хабаринг бўлса керак. Оиламиз бошига кулфат тушди, отам, жоним отажоним қазо қилдилар...

Дугонажон! Отамнинг ўлимига мен сабабчиман. Ҳайрон бўлаяпсан-а! Асло ҳайрон бўлма. Онамга ҳайронман. Мол-дунёга жудаям ўчлар. Отам бояқиш топган тутганларининг бир тийинини ҳам беҳудага сарф этмай уйга олиб келардилар. Ишдан бўш пайтлари эса дурадгорчилик қилардилар. Онам камроқ еб кўпроқ мол-дунё орттириш васвасасига учрадилар. Отамнинг ейиш-ичишларини тайини бўлмай қолди, лекин ишлари зиғирчаям камаймади. Уйга қанча кўп пул топиб келсалар, онамга шунчалик кам кўринадиган бўлиб қолди.

Отам бояқиш бунга чидай олмадилар шекилли, ичкиликка берилиб кетдилар. Уззу кун иш ўрнига ароқ ичиб юрадиган бўлиб қолдилар. Уйимиздан уруш-жанжал аримай қолди, дастурхонимиздан барака кетди. Бир куни онам отамни уйдан ҳайдаб чиқардилар. Отам бўлса «Уйни мен қурганман, ярмисини бўлсаям берасан» деб туриб олдилар. Онам кўнмадилар, отам онамни роса урдилар. Буни эшитган онамнинг ака-укалари келиб отамни дўппослашди. Оғзи-бурни қонга бўялган отам жаҳл устида болта олиб уларни қувдилар.

Билмайман. Ҳозир ҳам тушуна олмайман. Қандай қилиб отамнинг олдиларидан чиқиб қолганимга. Шунда «Отажон қўйинг, бирортасини ўлдириб қўясиз»,-деганимни биламан. Отам: «Нари тур қизим, сен аралашма» деб қўлларидаги болтани силкитдилар. Беҳосдан ҳа, беҳосдан отамнинг қўлидаги болта елкамга тегиб кетди. Елкам қонга бўялди. Отам болтани улоқтирдиларда менга энгашдилар. Елкамни йиғлаб-сиқтаб бойлаб қўйдилар.

Калтаклашга келганлар бўлса отамни судга бердилар. Онам менга судда «отам болта билан чопди» деб айтасан деб ўргатдилар. Эҳ мен аҳмоқ онамнинг ширин сўзларига учибман. Уйда тинчлик бўлади, отанг ақл-ҳушини йиғиштириб олади, деганларига ишониб онам йўриғига кирдим.

Охири нима бўлди, дерсиз. Оҳ, юрагим, эсласам бағрим қонга тўлиб кетади. Отамни қамашди. Тўқинчин, ичиб юрган пайтларида отам оғир дардга чалинган эканлар. Турмадан эрта чиқаришса ҳам кўп яшамадилар.

Отамга туҳмат қилмай дўппослаганларни айтганимда эди, бундай ноҳушлик юз бермасди. Соябоним бўлган отам тирик бўлардилар. Энди бўлса, улар йўқлар, отамдан ажралиб қолдим. Бунга ўзим айбдорман.

Айтмоқчи, Нодира! Эринг билан ажрашибсан? Нима бўлди? Ахир ниҳоятда аҳил-иноқ эдинглар-ку!

Хўп хайр, бўлмасам, Нодира!

Ёзиб тур, дугонанг Шарифа.

***

Ассалому алайкум, Шарифа!

Кеча хатингни олдим. Хатингни ўқиб чиққач, кечаси билан кўзимга уйқу илинмади. Сени ва ўзимни ўйладим. Бошимизга тушган кулфат сир-асрори ҳақида ўйлаб ўйим тагига ета олмадим.

Ҳа, отадан ажралишдек оғир кулфат борми ўзи бу дунёда! Отаси борлар қанчалик бахтли эканликларини улар билишмайди. Отамдан эрта ажралганман. Оқ кўйлак кийиб кўчани гуриллатиб юрганларини ҳеч кўрмаганман. Сувчи эдилар, уйга қачон келиб қачон кетганларини билмайман...

Шарифа! Бошингга тушган кулфатдан хабарим бор. Отангнинг таъзиясида бўлдим. Бир неча марта ҳушингдан кетиб қолганингнинг гувоҳиман. Нима қиламиз. Яшамоқ бўлгани каби инсонни ўлмоғи ҳам бор. Сенга фақат сабру бардош тилайман.

Оиламни суриштирибсан. Ҳа, эрим билан ажрашдим. Тўғрироғи айирдилар. Бунга бош сабабчи ўзимман. Қўшнимиз Мақсуд ака ўғлини уйлантирди. Тўйда рақсга тушиб кетибман. Бир маҳал олдимга Ботир келиб қолди. У ҳам ўйнарди. Биласан биз бир-биримизни яхши кўрардик. Ботир совчи қўйганида онам унамадилар. Бой-бадавлат оиланинг ёлғиз ўғли Сарварга эрга бердилар. Уйин пайтида Ботир уйимни, эримни, болаларимни сўраб суриштирди. Ўзи икки ўғиллик бўлибди. Хотинини тоза мақтади. Тўйда гаплашганимизни эрим зимдан кузатиб турган экан. Эрим маст ўртоқлари билан тўйхонадан чиққан Ботирни ўртага олишибди. Боши ёрилган, қовурғаси синган Ботир касалхонага тушиб қолди. Қайнонам бўлса менга ялиндилар: «Кўзимнинг оқу қораси бўлган ўғлим қамалиб қолади. Сен ёлғон гапирсанг омон қолади. Терговчиларга уйимга кирди деб айтасан, жон болам айтганимни қилгин, ҳаммаси жой-жойига тушиб кетади».

Афсус, минг афсус, жойига тушмади. Қайнонам туҳматим янаям ишонарли чиқсин деб дераза ғиштидан биттасини кўчирди. Олдини майдалади. Бу жойни кўрган ҳақиқатан ҳам деразадан биров ошганига ишонч ҳосил қилиши ҳеч гап эмас эди.

Қўйингчи ҳеч бир айби бўлмаган калтак еган Ботир гуноҳкор бўлди қолди. Эл ичида Ботир хотинбоз, мени бўлса ўйнаши бор деган гап-сўз оралаб кетди. Бунга хоҳлаган хоҳлаганини қўшди. Қисқаси одамлар орасида бош кўтара олмай қолдим. Устига устак Сарвар уйдан қувиб солди.

Бировни ёмон отлиққа чиқарганим учун худойим жазолади. Пушаймондаман. Лекин бундан кимга наф?

Шундай гаплар.

Хўп хайр дугонажон.

Дугоналар мактубларини оққа кўчирувчи Холхўжа МИРЗАЕВ.

Шифокор маслаҳати

ГИЖЖАЛАР ТЎҒРИСИДА НИМА БИЛАСИЗ?

Гельминтлар одамнинг нафас олиш, овқат ҳазм қилиш, мушак тизимида, жигар, талоқ, қон, мия, кўз ва бошқа органларида паразитлик қилади.

Гижжалар ичакнинг шиллиқ қаватига ёпишиб олиб, уни жароҳатлайди. Оқибатда ичак-деворларида яра пайдо бўлади ва қон кетишига сабаб бўлади. Ичакда яшовчи гижжалар асосан ичакдан тунда чиқади ва орқа чиқарув тешиги атрофида жуда кўп тухум қўяди. Касал одамда ахлатда гижжа тухуми ажралиб туради. Бир кунда бир жуфт эркак ва урғочи гижжа 220 мингтагача тухум қўяди. Ахлат билан ерга тушган гижжа тухумлари тупроқда тез ривожланади. Шунинг учун ҳам гўштларни, сабзавот, мева, ошкўкларни қўлни яхши ювмасдан таом тайёрлаш, овқатланиш натижасида гижжа касалликлари қайта юқиши мумкин.

Бу касалликда одамнинг вазни ҳамиша камаяди, унда ланжлик, жиртакилик пайдо бўлади, бош айланади. Гижжа ичакда бўлса, ич қотади ёки ич кетади, кўнгил айнийди, баъзан бемор қайт қилади, жигарда бўлса - кўз оқи ва бадан сарғаяди, шиш пайдо бўлади: ўпкада бўлса - йўтал тутади, меҳнат қобилияти пасаяди, бола яхши ўсмайди, хотираси сусаяди ва ҳ.к.

Шифокорларнинг кузатишларича ёш болалар инжиқ, паришон-хотир бўлиб қолиши мумкин, мактаб ёшидаги болаларнинг эса жисмоний ва ақлий ривожланиши кечикади, хотираси сусайиб, ўзлаштириш қобилияти пасайиб қолади, катталарда меҳнат қобилияти бузилади. Острица қуртлари одамга чанг билан оғиз ва бурунга тушган гижжа тухумлари ютиб юборилганда юқади. Острицалар орқа чиқарув тешигидан ўрмалаб чиқиб унинг атрофига тухум қўяди ва орқа чиқарув тешигининг қичишиб тирналишига сабаб бўлади. Беморнинг баъзан тез-тез ичи кетиб, ахлати бўтқасимон, уйқуси қочиб, тажанг паришонхотир бўлиб қолади.

Қилбош гижжалар узунлиги 30-35 мм.ли ингичка чувалчанглардир: кўричак ва йўғон ичакда яшайди. Булар аскаридаларга ўхшаш юқади. Беморнинг умуман дармони қуриб, қорни оғрийди, кўпинча боши оғриб, айланади, уйқуси нотинч бўлиб қолади. Касаллик вақтида беморнинг кўз қовоқлари шишиб, иситмаси чиқади, мушаклари оғрийди, баъзан оёқлар ва қўл панжалари шишади, терига тошма тошади, меъда-ичак иши издан чиқиб, бош оғрийди, уйқу қочади ёки кишини мудроқ босаверади. Ҳўкиз солитёри бўйи 4-10 м.гача, одамга гижжа личинкалари бўлган мол гўштидан ва кўпинча уй бекалари хом қийма тузини тотиб кўраётганда юқади. Касалланганда кўпинча киши озади, кўнгли айниб, қайт қилади, иштаҳаси пасайиб, ичи равон юришмайди, ўзи тажангланиб, боши айланади, уйқуси қочади. Болалар яхши ўсмай қолади.

Сербар гижжа - узунлиги 6-15 м.гача. Одамга балиқни етарли қовурмасдан (пиширмасдан) ёки хомлигича еганда юқади. Касаллик белгилари: камқувватлик, бош айланиши, сўлак оқиши, кўнгил айниши, қайт қилиш, қориннинг оғриб туриши, ич суриши ёки дам ич суриб, дам ич қотиб юриши ва ҳ.к билан ўтади. Тилда беззиллаб турадиган оч қизил доғ ва ёриқлар пайдо бўлади. Калта гижжалар бўйи 3-5 см.ча. Одамга гижжа тухумлари билан ифлосланган рўзғор буюмлари орқали - эшик бандлари, хожатхона стулчалари, тувак ва б.ўтади: кўпинча болалар касалланади. Қоринда оғриқ туриб, беморнинг кўнгли айнийди, иштаҳаси пасаяди, боши оғриб, кўпинча ичи кетади, болалар эса тутқаноқ тутгандек талвасага тушади. Эхинококк ҳайвонлар, аксари итлар ичагида яшайди. Одамларга сигир, қўй, чўчқа, ит ва мушуклардан, шунингдек, ёввойи этхўр ҳайвонларнинг терисини шилиш ва ошлаш вақтида юқади. Эхинококкоз оғир касаллик бўлиб, жигар, ўпка, мия каби органларда эхинококк кисталари пайдо бўлади. Эхинококкозда бош оғриб, айланади, ҳаракатланиш ва сезиш фаолияти бузилади. Сўрувчи сибирь (мушук) қурти узунлиги 4-13 мм.ча келадиган майда гижжа бўлиб, ўт пуфаги, ўт йўллари ва меъда ости бези йўлларида паразитлик қилади. Одамга хом, музлаган, кам тузланган ёки етарли қовурилмаган (пиширилмаган) балиқни истеъмол қилганда юқади. Касаллик ҳарорат кўтарилиши билан бошланиб (39-40° С), у 2 ойгача баланд бўлиб туриши мумкин. Мушак ва бўғимлар оғрийди, йўтал пайдо бўлади, бадан терисига тошма тошади, меъда ичак иши бузилади, баъзан бадан сарғайиб кетади. Бу касаллик оғир асоратлар беради. Фасциола узунлиги 3-7 см.ли гижжалардир, ўт пуфаги ва ўт йўлларида паразитлик қилади. Одам бу гижжа личинкаларини қайнамаган сув ёки сув ўсимликларини овқатга ишлатганида ютиб юборади. Касаллик тобора зўрайиб борадиган дармонсизлик, бош оғриғи билан бошланади, кўпинча баданга эшакем тошиб, иситма чиқади, қоринда оғриқ пайдо бўлади, баъзан бадан сарғаяди ва б.

Мақоламизнинг сўнгида одам ўзига ўзи гижжа касалликларини юқтирмаслик учун ёки даволашда амал қиладиган мутахассис олим ва шифокорларимизнинг тавсия маслаҳатларини эслатиб ўтамиз:

1. Барча шахсий гигиена қоидаларига ва даволаш режимига амал қилиш керак. Жумладан, овқат олдидан ва ҳожатхонага бориб келгач, қўлларни совунлаб ювиш, баданни озода тутиш, ички кийим ва чойшаб, ўрин-кўрпа жилдларини тез-тез алмаштириб туриш ва ҳ.к.

2. Гўшт, сабзавот, мева ва б. маҳсулотларини ветеринария-санитария назоратидан ўтказиш шарт.

3. Уй ҳайвонларини парвариш қилиш қоидаларига амал қилиш керак.

4. Сабзавот, мева ва б. маҳсулотларни истеъмол қилишдан олдин яхши ювиш керак.

5. Острицалар ва б.бўлса, махсус кийим кийиб ухлаб ва уларни ҳар куни қайнатиб, иссиқ дазмол билан дазмоллаб туриш керак.

6. Ҳожатхонага бориб келгач, ҳамда уйқу олдидан ва уйқудан кейин орқа чиқарув тешик-атрофини ювиб туриш ва унга вазелин суртиб қўйиш тавсия этилади.

7. Гўштларни тоза ювиб, яхши қовуриб ёки пишириб ейиш тавсия этилади.

8. Фақат қайнатилган сув билан ювилган сабзавот, мева ва б.ларни овқатга ишлатиш лозим.

9. Гельминтозларга хос белгилар пайдо бўлганда албатта шифокорга мурожаат қилиш керак.

10. Болаларнинг кўчадаги дайди итлар, мушуклар билан ўйнашига йўл қўймаслик лозим.

11. Бинони, хонани яхшилаб супуриб-йиғиштириш, идиш-товоқларни, ўйинчоқларни ювиш, мебелни артиш, айниқса ҳожатхоналарни ва тувакларни дезинфекция қилиш шарт.

12. Ота-оналар ҳамда муассаса ходимлари билан махсус ва такрор-такрор суҳбатлар ўтказиб, гижжаларнинг юқиш йўллари ва бунинг олдини олиш усулларини тўғри ва тўла билиб олишларига эришиш керак.

13. Гижжалар ташқи муҳит объектлари - тупроқ, сабзавот, полиз неъматлари, резавор мевалар, зираворлар, ошкўклар, мевалар, идиш-товоқлар, ифлос қўллар, буюмлар, кийим-кечаклар ва б. орқали юқишини унутмаслик керак.

14. Гижжа касалликларини ўзини ўзи ҳар хил билиб билмас доривор воситалари ва усуллари билан даволаш тавсия этилмайди. Бу айрим асоратларга олиб келиши мумкин.

15. Ичи келиб-келмайдиган ва б.ҳуружли одамлар ва болалар гельминтоз касалликлари борйўқлиги текширилиши керак ва бошқалар.

16. Таомларда лимон истеъмол қилиб юриш керак.

17. Саримсоқ қайнатилган сут ичиб юриш керак.

18. Оч қоринга ошқовоқ уруғини саримсоқ билан истеъмол қилиш керак.

19. Шакар ёки асал билан аралаштирилган сабзи шарбатини оч қоринга кунига 1-2 ош қошиқда ичиб юриш керак.

20. Уч ош қошиқ сабзининг бўтқасини бир стакан сутда қайнатиб бир ош қошиқдан кунига 3-4 маҳал истеъмол қилиш тавсия этилади.

21. Шувоқ, саримсоқ дамламасидан клизма қилиш тавсия этилади.

Сапар МУҲАММАДИЕВ,
Доцент.

Бахмал туманида пиру бадавлат оилалар кўп. Навқа қишлоғида яшовчи Қуралай момо катта ҳаёт йўлини босиб ўтган. Унинг ёшларга айтадиган гаплари кўп. Шунинг учун бўлса керак онахоннинг олдидан одам аримайди, ёшу қари у билан дилдан суҳбатлашиш учун келади.

Суратда: Қуралай момо набиралари даврасида.

Бахтиёр ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ХАДИЧА БЕГИМ

Темурий маликалар

Хадича бегим Султон Ҳусайн Мирзо Бойқаронинг суюкли хотини эди.

Хадича бегим 1451 йилда Ҳиротда туғилиб, 1457 йилда Султон Абусайид Мирзо Ҳиротни олгач, унга ҳадя этилган хос канизаклардан бири эди. Султон Абусайид Мирзо Хадича бегимни 1465 йилда ўз никоҳига киритади. Султон Абусайид Мирзодан Оқбегим исмли бир қиз ҳам бўлган. 1469 йилда Султон Абусайид Мирзо Ироқда ҳалокатга учрагач, Ҳирот тахтига утирган Султон Ҳусайн Мирзо Бойқаро марҳум Султон Абусайид Мирзо ҳарамида Хадича бегимни кўриб, уни севиб қолади ва шаръий иддаси (уч ой) тугагач, ўз никоҳига киритади.

Хадича бегим ёш, гўзал, димоғдор, енгил табиат аёл бўлиб, айни вақтда табиатан ичи қоралик ва макрҳийлага мойил эди. Заҳириддин Муҳаммад Бобур Мирзо (1483-1530) Хадича бегим ҳақида: «Ўзини оқила тутар эди, вале беақл ва пургўй (кўп гапирувчи, эзма) хотун эди, рофизия (шиалик мазҳабининг бир оқими) ҳам экандур»,-деб ёзади. Дарҳақиқат, Хадича бегим тез фурсатда ўзининг жозибали ҳусн-латофати-ю маккорона илтифотлари билан Султон Ҳусайн Бойқарони ўзига ром қилиб, ҳарамда улуғ бекалик ўрнини эгаллайди.

Султон Ҳусайн Бойқаронинг хотинлари ва хос канизакларидан 14 ўғил ва 11 қизи бор эди. Шоҳғариб Мирзо (1471-1489), Музаффар Ҳусайн Мирзолар (1473-1509) Хадича бегимдан туғилган эдилар. Хадича бегим ўз фарзанди - тантиқ ва шуҳратпараст Музаффар Ҳусайн Мирзони Султоннинг барча ўғилларидан устун қўйишга жонжаҳди ила ҳаракат қиларди. Бинобарин, турли макрҳийлалар ишлатиб, ота билан ўғиллар ўртасида низо чиқаришга муваффақ бўлади. Бу низолар кўпинча қонли жангу жадаллар билан тугарди. Султон Ҳусайн Бойқаро тобора Хадича бегимнинг макрига учиб, Музаффар Ҳусайн Мирзодан бўлак ўғилларига унчалик илтифот кўрсатмас ва хавф-хатарда юрарди.

Хадича бегим ўғли Музаффар Ҳусайн Мирзони ота тахтига валиаҳд қилиб тайинлатиш масаласида хуфиёна ҳаракатни бошлаб юборади. Аммо валиаҳдлик ҳаққи таомилига кўра, Султоннинг катта ўғли Бадиуз-Замон Мирзоники (1458-1515) эди. Гарчи Султон Ҳусайн Бойқаро Баддиуз-Замон Мирзони унчалик суймасада, ҳар ҳолда уни рози қилиш лозим эди. Айни вақтда, Алишер Навоий бошлиқ сарой аҳлининг кўпчилиги валиаҳдликка Бадиуз-Замон Мирзонинг 11 яшар ўғли - Мўмин Мирзони (1485-1497) муносиб ҳисоблар ва бу ҳақда мулоҳазаларини Султонга очиқ билдирган эдилар. Табиийки, аркони давлат орасида бўлаётган бундай мулоҳазалар Хадича бегимнинг ҳасад оловини алангалатмасдан қўймасди.

1497 йил баҳорида Султон Хисорга қарши юриш бошлайди. Султоннинг фармонига кўра, Астрободда ҳукмрон бўлиб турган Бадиуз-Замон ўз ўрнига ўғли Муҳаммад Мўмин Мирзони қўйиб, ўз отасининг қўшинига келиб қўшилади. Жанг тугагач, Султон Ҳусайн Бойқаро ўғли Бадиуз-Замон Мирзони Балх вилоятига, суюкли ўғли Музаффар Ҳусайн Мирзони эса Астрободга ҳоким қилиб тайинлайди. Султоннинг бу фармони Бадиуз-Замон Мирзонинг ҳамиятига тегади. Чунки Астрободни ўғли Мўмин Мирзога инъом қилиш тараддудида эди. Бинобарин, Бадиуз-Замон ўз ўғлига Астрободни қўлдан бой бермаслик ҳақида хабар юборади. Бу можаро Султон билан Бадиуз-Замон Мирзо орасида қонли тўқнашувга сабаб бўлади. 1497 йил 2 майда Бадиуз-Замон қўшини тор-мор келтирилади. Айни вақтда Музаффар Ҳусайн Мирзонинг қўшини Астрободни забт этиб, Муҳаммад Мўмин Мирзони асирга олади ва Ҳиротга келтириб, Ихтиёриддин қалъасига қамайдилар. Кўпдан бери қулай вазиятни кутиб ётган Хадича бегим Мурғоб ҳарбий ўрдагоҳида вазир Низом ул-Мулк иштирокида Султоннинг мастлигидан фойдаланиб, Муҳаммад Мўмин Мирзони зудлик билан қатл этиш ҳақидаги фармонга муҳр бостириб олади ва ўша кечасиёқ ҳукм эжро этилади.

1506 йил апрелда Султон Ҳусайн Бойқаро вафот этади. Хадича бегимнинг калтабинлик ила салтанат ишларига аралашуви натижаси ўларок, тахтга икки шаҳзода - Бадиуз-Замон Мирзо ва Музаффар Ҳусайн Мирзо ўтирадилар. Шайбонийхон Хуросонга ҳужум бошлаганда, икки шаҳзода икки мавзеда - Бадиуз-Замон Қорработда, Музаффар Ҳусайн Мирзо Тарнобда турардилар. Биринчи зарбадаёқ икки шаҳзода икки тарафга - Бадиуз-Замон Қандаҳор орқали Туркияга, Музаффар Ҳусайн Мирзо Астрободга қочадилар. Ҳирот мудофааси эса Хадича бегим бошлиқ уч-тўртта истеъдодсиз аъёнлару хотин-қизларга қолган эди. Шайбонийхон Ҳиротни осонгина қўлга киритади. Хадича бегим Ҳиротдан ташқарига чиқмай, уй маҳбуслигида яшайди. 1509 йили ўғли Музаффар Ҳусайн Мирзонинг Астрободда эканлигини эшитгач, Шайбонийхон тарафидан Ҳирот доруғаси (ҳокими) қилиб тайинлаган Жон Вафо Мирзодан руҳсат олиб, ўғлини кўргани Астрободга боради. Хадича бегим Астрободга етиб борганда, ўғли Музаффар Ҳусайн Мирзо тузалмайдиган касалга мубтало бўлиб, ўлим тўшагида ётарди. Кўп ўтмай - вафот этади. Хадича бегим ўғлининг таъзиясини ўтказгач, яна Ҳиротга қайтиб келади...

Турғун ФАЙЗИЕВ.

Маданият

«БЕСҚАЛЪА» САҲНАСИДА - АБАЙ ОБРАЗИ

Мана, уч йилдирки, Қорақалпоғистон пойтахти Нукус шаҳридаги Қозоқ миллий театрида - «Бесқалъа» муваффақият билан фаолият кўрсатиб келаётир. Унинг ижодий жамоаси ўтган даврда томошабинлар қалбини ўзларининг етук саҳна асарлари билан ром этдилар.

Яқинда миллий театр саҳнасида яна бир асар - «Абай» мусиқали драмаси қўйилиб, театр ишқибозлари хукмига хавола этилди. Янги драманинг муаллифи режиссёр ва драматург Айладур Ўтеулиев бўлиб, бу тиниб тинчимас ижодкор олдинлари саҳнада қорақалпоқ халқининг миллий қаҳрамони Ерназар олакўз ҳақидаги асарни саҳналаштирган эди. Унинг «Абай» мусиқали драмаси ҳам дастлабки кунданоқ катта шуҳрат қозонди. Бундай ютуққа асардаги Айгерим ролини моҳирлик билан ижро қилган Гулайда Ембергенова, мутафаккир, моҳир сўз устаси Абай роли ижрочиси Халилла Нагимбоевлар муносиб улуш қўшишди.

Баркамол саҳна асари томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири.

«Ишонч»да босилмаса ҳам

ҒИШМОН ЎГАЙ ЭМАС!

Таҳририятимизга Косон тумани «Гулистон» жамоа хўжалигидан хат келди. Муаллиф Ёрқул Эшматов хўжаликдаги Ғишмон қишлоғидаги муаммоларни тилга олган. Хатда ёзилишича қишлоқ газлаштирилмаган, тоза ичимлик суви танқчил, маданий-маиший бинолар ва йўллар қурилишида муаммолар мавжуд. Транспорт қатновини йўлга қўйишнинг аллақачон вақти етган. Муаллиф шуларни ҳисобга олиб, «Ғишмон ўгайми?» дея мурожаат қилади.

Туман ҳокими биринчи муовини Рустам Бекбов ва «Гулистон» пайчилик жамияти раиси Саид Ҳусанов, «Дўстлик» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Одил Очиловлар билан масалага ойдинлик киритиш мақсадида қишлоқда бўлдик. Олдиндан айтиб қўя қолайлик, мақолада кўрсатилган камчиликлар қисман ўз тасдиғини топди. Чунончи қишлоқдаги 422 ўринли мактаб биноси қурилиши тўхтаганига 1,5 йил бўлган. Пайчилик жамияти мактаб қурилишини давлат маблағи ҳисобидан 1999 йили амалга ошириш мақсадида лойиҳа ҳужжатларини тайёрламоқда. Бундай ишлар газлаштириш, йўл қурилиши, тоза ичимлик суви келтириш борасида ҳам олиб борилаётир. Ҳозирча ичимлик суви махсус транспортда аҳолига бепул тарқатилаётир. Пайчилик жамиятининг маблағи йўқлиги ишнинг белига тепаётир.

-Текширишда хатдаги муаммоларнинг баъзилари ижобий ҳал этилди,-деди Ё.Эшматов. - Чунончи қишлоқнинг 3 км йўлини асфальтлаш бошлаб юборилди. Мактаб қурилишига маблағ ажратиладиган бўлди.

Кези келганда шуни эътироф этиш лозимки, туман ва хўжалик раҳбарлари аҳоли турмуш даражасини ошириш борасида қатор тадбирларни амалга оширишмоқда. Бироқ барча ерда бўлгани каби иқтисодий қийинчилик туманни четлаб ўтгани йўқ. Булар албатта газ, сув қувурлари тортиш, янги уй-жойлар қурилиши кўламини оширишга тўсқинлик қилаётир.

Ҳа, Косондаги Ғишмон ўгай эмас. Ватанимиз тараққиётига ўз улушини қўшишга ҳаракат қилаётган меҳнат аҳли туман ҳокимлиги диққат-эътиборида. Бунга туманда бўлганимизда шоҳиди бўлдик.

М.ИБРАГИМОВ.

Сирдарё вилояти саноат ишлаб чиқариш жамоасида ўз касбини улуғлаб келаётган сотувчилар кўплаб топилади. Озиқ-овқат дўкони мудираси Гулсара Сулаймонова ана шундайлардан биридир. «Савдо аълочиси» бўлган мудира харидорларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатиш учун ҳамиша уларнинг таклиф ва мулоҳазаларига катта эътибор беради.

Суратда: (чапда) Гулсара Сулаймонова келини Озода билан.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат.

Халқ амалий санъати

КЎРГАЗМА СИЗГА МУНТАЗИР

Қадимий Бухоронинг эски шаҳар қисмида жойлашган кўҳна ёдгорликлардан бири - Кокули-хурд обидаси яқинда халқ ҳунармандчилиги ихлосмандлари билан гавжум бўлди. Бу ерда ўз касбининг ҳақиқий усталари сифатида эл оғзига тушган 35 нафар истеъдод эгасининг ижод намуналари мухлислар ҳукмига ҳавола этилди.

Мўъжазгина хонани айланиб чиқар экансиз, таниқли кандакор Дилбар Ҳалимова, лойдан қўғирчоқлар ясашда донғи кетган Кубаро Бобоева, хонатлас тўқишда ном қозонган Бахшанд Файзиева, моҳир қўғирчоқсоз Искандар Ҳакимов ва бошқаларнинг машаққатли, айни чоқда завқли ва сеҳрли меҳнатига тасаннолар ўқийсиз.

Кўргазма очилиши кунида бу ерга ташриф буюрган кишилар иқтидорли мўйқалам соҳиби Ҳусан Қосимовнинг шарқ миниатюралари, шофирконлик Зуҳра Облобердиеванинг нафис сўзаналари, Бухородаги «Нурхон» фирмасининг зардўзлик маҳсулотлари, уста-темирчи Шокир Камоловнинг темир шамчироқлари, Бахтиёр Кенжаев тиккан мўйна қалпоқлар, темирчилар сулоласи деб ном олган ака-ука Икромовлар ясаган пичоқ ва ханжарлари, қўқонлик моҳир тикувчи Саддихон Шомуродованинг бир-биридан бежирим ва сара тикув намуналари билан ҳам яқиндан танишдилар.

Дарвоқе, тасвирий санъат шайдолари ҳам бебаҳра қолганлари йўқ. Эркин Жўраев расмлари, Баҳром Гуловнинг ганч ўймакорлиги намуналари уларни мафтун этди. Бария Валиуллинанинг ёғоч ўймакорлигини қўллаган ҳолда бунёд этган уй-рўзғор буюмлари ҳам кўпчиликнинг диққатини ўзига тортди.

Кўргазманинг барча қатнашчилари - моҳир уста ва тадбиркорларга «Тадбиркор аёл» Ассоциацияси сертификатлари топширилди.

А.ИСТАМОВ,
«Ишонч» мухбири

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Иссиқ кўлга оқиб тушган заҳарли модда ҳақидаги можаро тобора авж олиб боряпти. Бу фожеанинг тафсилоти ҳам борган сари ойдинлашмоқда. Маълум бўлишича олтин ажратиб олиш учун бошқа ердан олиб келинган заҳарли модда ҳақида хорижли ишбилармонлар на милиция ва на давлат автоинспекцияси ходимларини хабардор этмаганлар. Улар машинада нима ташилаётганини ҳам билишмас экан.

***

Қирғизистон Президенти А.Акаев Иссиқ кўл атрофида яшовчи аҳолига ёрдам ажратган. Шунингдек - халқаро ташкилотларидан ҳам инсонпарварлик ёрдами етиб келган. Бу ёрдам аҳолига пешма-пеш тарқатилмоқда.

***

Душанбеда сомонийлар давлатининг тарихдаги ўрни масаласига бағишланган илмий конференция бўлиб ўтди. Конференцияда Эрон, Туркия ва Марказий Осиё давлатларидан келган олимлар иштирок этдилар. Ушбу илмий анжуманнинг очилишида сўзлаган Тожикистон Президенти И.Раҳмонов, бундан минг йил аввал ички тўқнашувлар оқибатида бу империя вайрон бўлганлигини, ҳозирги кунда республикадаги вазият ҳам яхлит жипслашган давлат барпо қилишга монелик қилаётганлигини таъкидлаган.

***

БМТ Бош Ассамблеясининг наркотик моддалар тарқалашига қарши курашга бағишланиб ўтказилган махсус сессиясида қатнашган Қирғизистон Бош вазири Қ.Жумаалиев бу масала бошқалар сингари Қирғизистон учун ҳам жиддий муаммога айланганлигини, 2-3 йил олдин героин нималигини билмаган аҳоли ўртасида бу оғуни истеъмол қилиш ортиб бораётганлигидан ташвиш билдирган.

***

Қозоғистон Президенти Н.Назарбоев Туркияда бўлган расмий визити давомида мамлакат Президенти С.Демирел, Бош вазир М.Йилмаз ва мамлакатнинг бошқа расмий амалдорлари шунингдек у ердаги тадбиркорлар билан учрашган. Олиб борилган мулоқотларда савдо, туризм масалалари қатори Қозоғистон нефтини Кавказ орқали Жайҳан ва Европага жўнатиш масалалари ҳам муҳокама қилинган.

Қонун ва Дастур амалда

МИЛЛИЙ ДАСТУРГА АМАЛ ҚИЛИШ-РИВОЖЛАНИШ ГАРОВИ

Мамлакатимизнинг буюк давлатга айланиши, мустақиллигимизнинг тақдири — миллий истиқболимиз посбонлари бўлган ёш авлоднинг ақл-идроки, куч-ғайратлари, амалий тайёргарликлари, маданий-маънавий, жисмоний камолатга эришувларига боғлиқдир. Бунга эришиш ғоят мураккаб ва масъулиятли вазифадир. Туман халқ таълими бўлими ходимлари ҳам ана шу вазифани ўринлаш, шунингдек, «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлашнинг Миллий дастури»ни амалга оширишдек эзгу ният йўлида фидокорона иш олиб бормоқдалар.

Қўриқ туманимизда 3 та лицей, 62 та умумтаълим мактаблари, 4 та мактабгача ва 4 та мактабдан ташқари тарбия муассасалари, 1 та мактаб-боғча мажмуи, бир жойда ўқув ишлаб чиқариш комбинати фаолият кўрсатмоқда. Уларда туманимиз меҳнаткашларининг салкам 28 минг нафар ўғил-қизлари таълим-тарбия олмоқда. Ўқувчиларга чуқур билим беришда, уларни юқори савияли, маданиятли, чинакам ватанпарвар инсонлар қилиб тарбиялашда 2,5 минг мутахассис педагог, 125 тарбиячи иш олиб бораяпти. Уларнинг 152 нафари олий тоифали, 858 нафари биринчи тоифали, 701 нафари иккинчи тоифали ва 933 нафари мутахассис ўқитувчи ва тарбиячилардир. Ёшларга билим сирларини ўргатишда иккинчи даражали «Соғлом авлод учун» ордени нишондори Тоир Йўлдошев, шунингдек Нагима Тўрабоева, Отахон Бобоев, Нуқулжон Қаландарова, Қодир Тожибоев, Хожибой Собуров сингари муаллимлар нафақат туманимизда, балки Қорақалпоғистон миқёсида энг яхши натижаларга эришмоқдалар.

Мактабларда ва бошқа тарбия муассасаларида таълим-тарбия ишларини юқори даражада ташкил этиш учун зарур шароитлар яратилди. Ҳозир 14 та мактабларда компьютер синфлари, 29 та мактабларда ленгафон кабинетлари ташкил қилинди. 40 та мактабда эса 2-синфдан бошлаб она тили ва адабиёти, математика, чет тили, физика, химия, биология, тарих ва география фанларидан чуқур билим берадиган гимназия, лицей типидаги синфлар ташкил қилиниб, уларга 800 дан ортиқ ўқувчилар жалб этилган.

Шунингдек, мактабдан ташқари муассасалар ҳам Республика миқёсидаги ҳар хил мусобақа ва тадбирларда фаол қатнашиб келаётир. Жумладан, иқтидорли болалар кўрик-танловида ўқувчилар экологик маркази тўгараги қатнашчиси Дилфуза Абдуллаева иккинчи, Дилафруз Юлдашева учинчи ўринни эгаллаб, Қорақалпоғистондаги энг иқтидорли ўқувчилар қаторидан ўрин олишди. Нукус шаҳрида ўтказилган «Табиат: кеча, бугун, эртага» кўрик-танловида ёш ботаниклар тўгараги иштирокчиси Дилдора Реймберганова фахрли учинчи ўринни эгаллади.

Кўпгина мактабларда синф ота-оналар қўмиталари ҳам ташкил этилган. Қўмита ойда бир марта мажлис ўтказиб, унда шу синфдаги ҳақиқий аҳвол, олиб борилаётган таълим-тарбия ишлари, ўқувчиларнинг фанлардан ўзлаштириши, хулқ-атвори кенг муҳокама қилинади. Бу — таълим-тарбия ишларининг нисбатан яхшиланишига таъсир этмоқда. «Бола тарбияси оиладан бошланади», дейилиши бежиз эмас. Ўқувчи кўп вақтини оилада ўтказади. Уларнинг ўқишдан бўш пайтларида нималар билан банд бўлишини оиласи орқали ҳар томонлама хабардор бўлиш мумкин. Шу боис ҳар бир синф раҳбари ота-оналар билан мустаҳкам алоқа боғлаб, ҳафтада бир марта улар билан мулоқотда бўлиб туради.

Туманимиз асосан икки қисмга — қадимий деҳқончилик билан шуғулланадиган ва янгидан ўзлаштирилган қўриқ зонага бўлинади. Чўл ҳудудида эса қишлоқ хўжалиги, тиббиёт, педагогика соҳалари бўйича кадрлар етишмаслиги сезилмоқда. Ана шу соҳалар учун етарли кадрлар тайёрлаш мақсадида туманимиз ҳокими Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати А. Тожиевнинг ташаббуси билан XI синфни битказган 100 нафар ўқувчилар 1 ва 2-лицейларда бир ой давомида олийгоҳларга кириш учун тест синовларига тайёрландилар. Барча харажатлар ҳокимлик томонидан ажратилди. Бу хайрли иш яхши натижа бериб, тест синовларига тайёргарлик кўрган ўқувчиларнинг 80 фоизи олий ўқув юртларига кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширдилар. Улар ҳозир олийгоҳларда таълим олмоқда.

Юқорида эслатилган Қонун ва Дастурни бажариш билим манбаи — кутубхоналарга катта эътибор қаратиб, уларнинг нормал ишлашини таъминлаш, ўқувчиларни зарур адабиётлар билан тўла қуроллантиришга ҳам бевосита тааллуқлидир. Барча мактабларимизда кутубхоналар мавжуд. Улардан 22 таси махсус кутубхоналар бўлиб, қолганлари мослаштирилган хоналарга жойлаштирилган. Ҳозир бу масканларда 420.468 дона дарсликлар, ярим миллиондан ортиқроқ ҳар хил адабиётлар бор. Амалдаги ўқув йилида 5 минг ўқувчиларга, 15 фоиз кам таъминланган оилалар болаларига дарсликлар бепул берилди. Шунингдек, 2 минг нафардан кўпроқ ўқувчилар бепул қишги кийим-бошлар билан таъминланди. Ҳокимликнинг ташаббуси билан 2 минг ўқувчига «Элтекс» корхонасида ишлаб чиқарилган жаҳон андозаларига мос келадиган кийим-бошлар бериш режалаштирилмоқда.

Юқоридаги тадбирларни амалга оширишда касабақўмларнинг барча бўғиндаги ташкилотлари билан тиғиз алоқада иш олиб бораётганимиз ютуқларни таъминламоқда. Айниқса, халқ таълими ходимлари туман касаба қўмитаси билан қўлни қўлга бериб фаолият юргизаётганимиз «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлаш тўғрисидаги Миллий дастур»ни оғишмай бажара боришда юз бераётган муаммоларни ҳал қилишда яхши самара бераяпти. Айниқса, кўргазмали қуроллар ва дидактик материаллар билан таъминлашнинг ҳолати бир мунча ташвишлантирарлидир. Вазиятдан чиқиш учун баъзан ўқитувчи ва тарбиячиларнинг ўзлари тайёрлаган кўргазмали қуролларидан фойдаланишга тўғри келаяпти. Бу борада ҳам касабақўмлар ёрдамга келди.

Яна бир муҳим масала — бошқа ташкилот, корхона ва муассасалар ҳисобидаги мактаблар, болалар боғчаларини халқ таълими тизимига балансга олишда ҳам касабақўм билан ҳамжиҳат иш олиб бораяпмиз. Лекин бу борада ҳам муаммога дуч келдик: бу йил балансга ўтказиладиган мактаблар ва боғчалар моддий-техника базасини мустаҳкамлаш учун қўшимча маблағлар зарур. Ўйлаймизки, бу масалани вақтида ҳал қилиш учун мутасадди ташкилотлар амалий ёрдам берадилар.

Халқ таълими бўлимининг кўп минг сонли устозлари ва тарбиячилари «Кадрлар тайёрлашнинг Миллий дастури» ва «Таълим тўғрисида»ги Қонунни оғишмай бажара бориб, жамиятимиз ривожига, мамлакатимиз гуллаб-яшнашига ўзларининг ҳиссаларини қўшадилар.

Тожиммат МАТМУРОДОВ,
Элликқалъа туман Халқ таълими бўлими мудири.

• Спорт • Sport • Спорт • Sport • Спорт

Футбол

ФРАНЦИЯ: МУСОБАҚАЛАР КУНДАЛИГИ

Франция майдонларида 6 кун давомида 8 гуруҳда 16 учрашув бўлиб ўтди. Ўйинлар давомида 11 давлат - Бразилия, Франция, Дания, Нигерия, Мексика, Югославия, Германия, Аргентина, Хорватия, Англия ҳамда Румыния жамоалари ҳисобида учтадан очко бор.

1966 йил жаҳон чемпиони унвонини қўлга киритган Англия терма жамоаси футболчилари 1-ўйинни Тунислик футболчилар билан ўтказдилар. Кучли рақиблари билан бўлган мусобақада Африка қитъаси футболчилари муносиб қаршилик кўрсата олишди. Учрашув 2:0 ҳисобида якунланди. Биринчи тўп 42-дақиқада киритилган бўлса, ўйин тугашига 1 дақиқа қолганида англиялик футболчилар ғалабани мустаҳкамлашди. Ҳар икки тўпни ҳам Тунис терма жамоаси дарвозасига Алан Ширар киритди.

1954,1974 ҳамда 1990 йилларда чемпионлик унвонига сазовор бўлган Германия терма жамоаси футболчилари Америка Қўшма Штатлари футболчиларини қабул қилишди. Кўпчилик мухлислар германияликлар осонликча ғалаба қозонадилар, деган фикрда эдилар. Бироқ бир қатор ўйинчилари Европа клубларида иштирок этиб келаётган Америка Қўшма Штатлари футболчилари кучли рақиблари билан деярли тенг кураш олиб бордилар. Мусобақанинг 9-дақиқасида Андреан ҳисобни очди. Шундан сўнг АҚШ терма жамоаси футболчилари бир неча бор вазиятни тенглаштириш имкониятига эга бўлишди. Бироқ, уларнинг уюштирган ҳужумлари якунланмай қолди. 2-бўлимда эса Юрген Клинссманн рақиблари дарвозасига 2-тўпни киритиб ўз жамоаси ғалабасини мустаҳкамлади.

Бундан тўрт йил аввал Америка Қўшма Штатларида ўтказилган 15-жаҳон чемпионатининг саралаш гуруҳларида Руминия ва Колумбия терма жамоалари ўзаро куч синашиб руминияликлар 3:1 ҳисобда ғалаба қозонишган эди. Бу йилги дастлабки ўйинда бу икки терма жамоа футболчилари тўрт йилдан сўнг яна бир бирларига рўбарў келдилар. Бу сафар кураш кескин бўлди. Фақат 45-дақиқада руминиялик футболчиларга ғалаба келтирди.

Тўрт карра жаҳон чемпиони Бразилия терма жамоаси футболчилари 2-ғалабани қўлга киритиб «А» гуруҳидан жаҳон чемпионатининг навбатдаги босқичига йўлланма олдилар. Маълумки, Бразилиялик футболчилар дастлаб Шотландия терма жамоасини 2:1 ҳисобида енгишган эди. Кеча жаҳон чемпиони Бразилия терма жамоаси футболчилари Марокаш командаси билан мусобақалашдилар. Минглаб мухлислар кўз ўнгида Бразилия футболчилари ўзига хос спектакль намойиш этишди. Улар Марокашликлардан ҳар жиҳатдан устун эканликларини кўрсатдилар. Учрашувнинг 9-дақиқасида Рональдо ўз жамоасини олдинга олиб чиқди. Шундан сўнг марокашлик футболчилар бот-бот ҳужумга ўтдилар. Лекин уларнинг уюштирган комбинациялари жарима майдони яқинида якунланмасдан қолаверди.

2-бўлим бошланиши билан Ренальдонинг кучли зарби билан тепган тўпи яна марокашлик футболчилар дарвозасига бориб тушди. 2-бўлимнинг 50-дақиқасида Рональдонинг чиройли ошириб берган тўпини Бебетто дарвозага киритиб, ҳисобни 3:0 га етказди.

Жаҳон чемпионатининг дастлабки учрашувида марокашлик футболчилар билан 2:2 ҳисобида дуранг ўйнаган Норвегия терма жамоаси «А» гуруҳида икки очко билан 2-ўринда бормоқда. Норвегиялик футболчилар Шотландия терма жамоасига қарши майдонга тушдилар. Биринчи бўлимда ҳисоб очилмади. 2-бўлимнинг дастлабки дақиқасида Норвегиялик Видар Ризат ошириб берган тўпни Хорват Флу боши билан шотландияликлар дарвозасига киритиб ҳисобни очди. Шундан сўнг шотландияликлар қандай бўлмасин мағлубиятдан қутилиш йўлларини ахтардилар ва 66-дақиқада Крейт Бергли вазиятни тенглаштирди.

«А» гуруҳида Бразилияликлар муддатдан аввал навбатдаги босқичга йўлланма олишган бўлса 2-йўлланма эгаси 23 июн куни Шотландия - Марокаш, Бразилия - Норвегия ўйинидан сўнг маълум бўлади.

Довиёр ЮСУПОВ.

"ПГС" ФИРМАСИ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

САУНАЛАР УЧУН МАХСУС ДАВОЛАШ ЭЛЕКТР УСКУНАЛАРИ;
КИЧИК НОНВОЙХОНАЛАР (4 хилдаги: 160. 80, 32 ВА 8 буханка нон пишириш кувватига эга);
ЭЛЕКТР КАЛОРИФЕРЛАР — ИСИТГИЧЛАР;
ХАМИР ҚОРГИЧЛАР;
ДУДЛАШ ВА ҚУРИТИШ ҚУРИЛМАЛАРИ;
ДИСТИЛЛЯТОРЛАР;
САНОАТ ЭЛЕКТР ПЛИТАЛАРИ.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

ИШОНЧ
Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси муассис

Бош муҳаррир ўринбосари: Чори ЛАТИПОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43.
Тижорат ва ҳуқуқ-56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01. Наманганда - 6-22-10. Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида- 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 21.40